

DE OVERHAAL

2009

De Oterleker Brandweerstaff

- 40 jaar Tour de Waard
- Onze jongens in Indië
- Het leven van Aggie Beers
- Dirk Rentenck, fotograaf
- "Doorleren" of "op studie gaan"

De Overhaal is een uitgave van
de Stichting Historisch Heerhugowaard

Colofon

Stichting Historisch Heerhugowaard
Opgericht 22 augustus 2005

Secretariaats- en redactieadres

Lommerhof 46
1702 VV Heerhugowaard
Tel. 072 - 57 132 93
E-mail:
historisch.heerhugowaard@quicknet.nl

Bestuur

Siem de Haan, voorzitter
Rob Estoppey, secretaris
Jan de Vries, penningmeester
Joke Groen, bestuurslid
Gemma Groot, bestuurslid

Donateurs

Men kan donateur worden voor minimaal euro 10,00 per jaar, méér mag ook. Dit is inclusief toezending van het jaarboek De Overhaal.

Bankrekening: Rabobank 1138.26.192
t.n.v. Stichting Historisch Heerhugowaard

Jaarboek De Overhaal

De Overhaal is een uitgave van de Stichting Historisch Heerhugowaard. Voor leden/donateurs is het jaarboek gratis. Losse nummers zijn, zolang de voorraad strekt, na te bestellen voor € 7,50 plus € 2,50 verzendkosten

Copyright

Niets uit deze uitgave mag worden veelelvoudigd en/of openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op welke andere wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever

Redactie, vormgeving en opmaak
Stichting Historisch Heerhugowaard

Oplage
700 stuks

Druk
Drukkerij Gerja, Waarland

Inhoud:

- pag. 2 Voorwoord
Pag. 3 Oude raadhuis aan de Middenweg
Pag. 5 Oterleker brandweerstaff
Pag. 9 40 jaar Tour de Waard
Pag. 11 Doorleren of op studie gaan
Pag. 15 Noodweer boven Heerhugowaard
Pag. 16 Het mooiste applaus
Pag. 17 De verdwenen Middenstand
Pag. 20 Onze jongens in Indië
Pag. 24 Pikkenieren
Pag. 26 Jo van Schagen
Pag. 30 De Stationsweg 50 jaar geleden
Pag. 34 Reacties op foto's
Pag. 35 Wie, Wat, Waar...?
Pag. 36 Wapen Hoogheemraadschap
Pag. 37 Het leven van Aggie Beers
Pag. 45 Jan in de zak of broeder
Pag. 46 Zuidscharwouderpolder
Pag. 49 Dirk Rentenck
Pag. 52 In de ban van de energie
Pag. 53 Japie Borst
pag. 55 Leden-/donateurslijst

WIE KOMT ONS HELPEN...?

De Overhaal nummer vijf alweer. Ja mensen, de tijd gaat z'n gang en voor we het goed beseften moesten we alweer aan het werk om ook deze uitgave te verzorgen.

Dit blad op een goeie manier vol te krijgen is een leuke, maar geen gemakkelijke opgave.

Immers het gaat er om juist interessante dingen uit het verleden van onze gemeente op een aardige manier te beschrijven en, liefst met foto's, te verlevendigen.

En de kunst is het nu om die gegevens, zowel het een als het ander, in handen te krijgen.

Vandaar ook dat ik bij deze, namens ons bestuur en redactiecommissie, u als lid en lezer vraag, hier waar mogelijk, aan mee te werken.

Wanneer u over leuke herinneringen en foto's beschikt, dan horen wij dat heel graag van u.

Immers een blad als dit kan dan pas tot zijn recht komen als veel mensen er aan meewerken.

Heeft u dingen en verhalen die hiervoor geschikt zijn maar u voelt zichzelf geen

schrijver: geen nood. Neem contact met ons op en wij zullen zorgen dat u benaderd wordt en uw artikel, mits voor ons blad geschikt, geplaatst gaat worden.

Daarnaast hebben wij ook een tekort aan andere medewerkers. Zoals bij veel historische verenigingen willen wij graag diverse werkgroepen in het leven roepen die zich b.v.

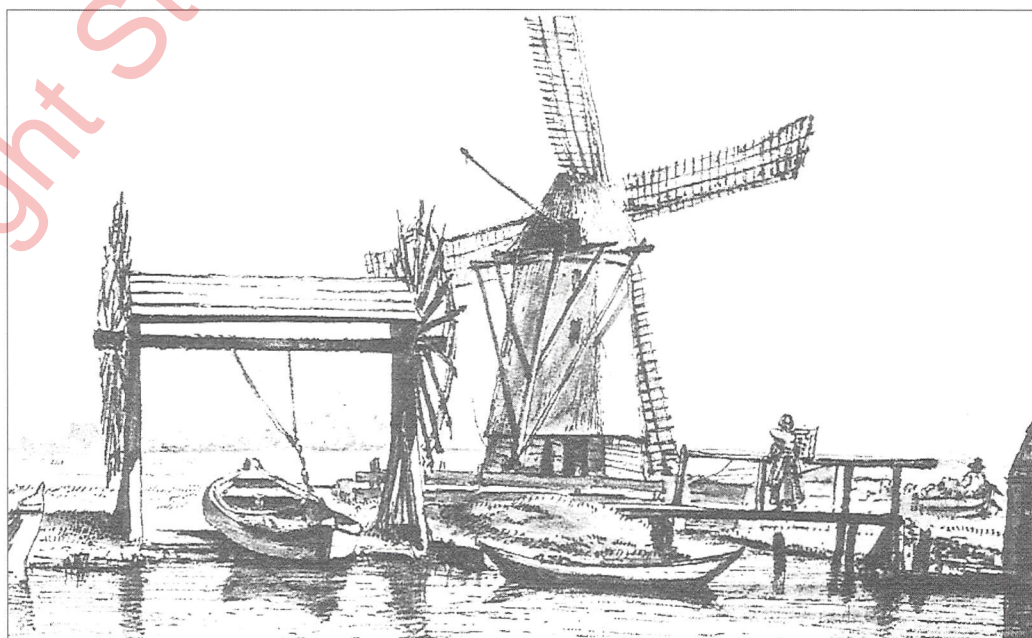
kunnen gaan bezighouden met het opzetten van een beeldbank, het maken en/of onderhouden van een website en, heel belangrijk, het doen van onderzoek in de regionale archieven.

Ziet u kans op enigerlei wijze hieraan mee te werken, meldt u dan want we willen graag de club wat uitbreiden. Denk niet te gauw "dit is niks voor mij", want we hebben geleerd dat vrijwel iedereen op de een of andere wijze een bijdrage kan leveren. Bovendien kan het bezig zijn met de geschiedenis van je leefomgeving een prettige tijdbesteding en hobby zijn.

Deze keer hebben we weer diverse onderwerpen, w.o. een artikel over de alom bekende Oterleker brandweerstaff, een verhaal over de Indië-gangers van na de laatste wereldoorlog en meer gebeurtenissen uit Heerhugowaard en omgeving.

Wij wensen u daarom weer veel leesplezier en als u dat ondervindt, maak dan ook anderen enthousiast voor ons prachtige jaarboek "de Overhaal"

Siem de Haan,
voorzitter Stichting Historisch Heerhugowaard

*Overhaal met molen.
Prent 18e eeuw*

HET OUDE RAADHUISJE AAN DE MIDDENWEG

Tekst: Jan Swart

In het begin van de jaren '60 kwam de groei van Heerhugowaard in een stroomversnelling.

De winkelstand in het (oude) centrum vroeg om verbetering en vernieuwing, om aan de behoefte van een groter aantal inwoners te kunnen voldoen. Op een gegeven moment bestonden er bij de Gemeente zelfs plannen om de hele westkant van het oude centrum te slopen en een geheel nieuwe winkelbebouwing te ontwikkelen. Met de bouw van het winkelcentrum Centrumwaard werd deze gedachte naar de achtergrond verschoven. Een ander project, dat zich rond deze periode speelde, was de renovatie van de Middenweg.

De Middenweg was, en is nog steeds, één van de belangrijkste verkeersaders van Heerhugowaard. In dit plan was er voor het oude Raadhuis geen plaats meer. Functioneel was het al enkele jaren niet meer, nadat er op het Raadhuisplein een nieuw gemeentehuis (nu een supermarkt)

was gebouwd. Aan onderhoud was aan het gebouw de laatste jaren weinig zorg besteed, wat in die periode vrij logisch leek. Toen dan ook in een najaarsstorm het, midden op het dak geplaatste, torentje er af waaide, was dat feitelijk het begin het einde van het karakteristieke gebouw. De sloop vond plaats in 1966. Dat leek toen heel logisch maar vandaag de dag hoor je terecht roepen, dat het slopen doodzonde is geweest. Maar we weten het, achteraf is een oordeel gemakkelijk te geven.

Terug naar het oude Raadhuis. Het omstreeks 1890 gebouwde oude gemeentehuisje bood na de oorlog voldoende ruimte voor het ambtelijk apparaat. Dat apparaat was in die tijd nog niet zo heel omvangrijk. Toen in 1948 Tom Kocken, als jonge ambtenaar, in dienst van de Gemeente trad, bedroeg het aantal inwoners ongeveer 6000. Tom kwam uit Purmerend en in die tijd had dat stadje eveneens 6000 inwoners. Het ambtena-

Middenweg met Raadhuis. Omstreeks 1930

Dit raadhuis stond tegenover waar nu restaurant de Kolonist is. Het werd gebouwd in 1915 en afgebroken in 1966.

In het eerste huisje links heeft o.a. de bekende verloskundige zuster Levinson gewoond. Daarnaast het doktershuis in de tijd van deze foto bewoond door dr. Spierings. Beide huizen staan er nog.

Uitgave : Kwantes, Boekhandel

GROETEN UIT HUGOWAARD
Het Raadhuis

rencorps bestond in die dagen uit een man of tien; burgemeester Sutman Meyer, secretaris Specker, gemeenteontvanger Hoogland. Overige ambtenaren waren: Komen (1e ambtenaar), Reinier van Langen, Geuzebroek (sociale zaken), Eef Besteman (gemeenteopzichter, tevens hoofd van de vrijwillige brandweer), Anker, bode van Tooren en Tom Kocken. Het is interessant om te zien over welke ruimtes het oude Raadhuis (9 x 15 meter) beschikte.

Het publiek betrad de verdieping van het gemeentehuis via een lastige buitentrap. Van de trap is bekend, dat de natuurstenen treden te smal waren, wat menige val en daarmee gepaard gaande blessures tot gevolg had. Via een fraaie voordeur betrad men een hal met aan de rechterzijde de raadzaal. Hier werd menig huwelijk

gesloten. Er waren verder diverse werkvertrekken De grote kachel, het gebouw was centraal verwarmd, vroeg meer ruimte, dan we tegenwoordig gewend zijn. De kachel werd met kolen gestookt. Voor de opslag was een behoorlijk grote ruimte beschikbaar. Via de zijgevel aan de noordkant was een hal bereikbaar, die leidde naar twee cellen. Hierin werden dronkaards opgesloten om hun roes uit te slapen.

Vanuit de gang op de verdieping liep een trap naar de zolder, die uitsluitend dienst deed als opslagruimte voor het archief en de vlag met wimpel voor de feestdagen. De ruimtes gaven voldoende werkplek voor een tiental mensen, wat destijds voldoende was om de gemeente te besturen.

Begeerte om brandweertrofee te bemachtigen is met overdosis bluswater niet te bedwingen

IN VUUR EN VLAM VOOR OTERLEKER BRANDWEERSTAF

Tekst en beeld: John Moesker

De zomer van 1950 loopt op zijn laatste benen. Een lome middag is het decor van een vergadering in Alkmaar van burgemeesters en brandweercommandanten uit de regio. Burgemeester J. Posch van de, toen nog, zelfstandige gemeente Oterleek, is ook aanwezig. Wat hij niet kan weten is dat op hetzelfde moment zich twee geüniformeerde brandweermensen uit Alkmaar vervoegen bij zijn opvallende boerderij “De Wittenburg” aan de Noordervaart. Het is het voorspel van het ontstaan van een nieuw fenomeen: de begeerte van brandweerlieden in deze provincie om de Oterleker Brandweerstaff in bezit te krijgen.

Rechts: De oorspronkelijke staf met daarop het gemeentewapen van Oterleek (links) en een later exemplaar met herinneringsplaatjes.

“Uw man vraagt of u de Oterleker Brandweerstaff aan ons wilt meegeven”, zeggen de Alkmaarders. De nietsvermoedende burgemeestersvrouw geeft de Oterleker brandweerstaff mee. Terug in Alkmaar wordt de ‘jachtbuit’ aan burgemeester Posch getoond. Zoet ligt naast zuur, ook in brandweerkringen.

Brandspuitje

Het Oterleker brandweerkorps is een poosje terug als vijfde korps opgegaan in de Alkmaarse brandweer. Het bezit een eigen handspuit die zijn beste jaren heeft gehad. Bovendien is er in Oterleek ge-

brek aan opslagruimte. Het aftandse blustuig wordt aan de weg gezet in afwachting van de vuilnisophaaldienst. Is het toeval, of is er sprake van enige regie? We weten het niet. Maar op het moment dat de handspuit aan de weg staat, rijdt J. van Maarleveld, toenmalige commandant van de Alkmaarse brandweer, door Oterleek. Brandweerlieden dromen rood. Het handspuitje ziet hij dus niet over het hoofd. In het gemeentehuis van Oterleek informeert hij wat er met het blustuig gaat gebeuren. Om kort te gaan: het handspuitje wordt ingeladen en staat vanaf dat moment te pronken in de achterenvolgende Alkmaarse brandweerkazernes. Zo ook nu nog in de hal van de kazerne aan het Nollenoer.

Spijt en trots

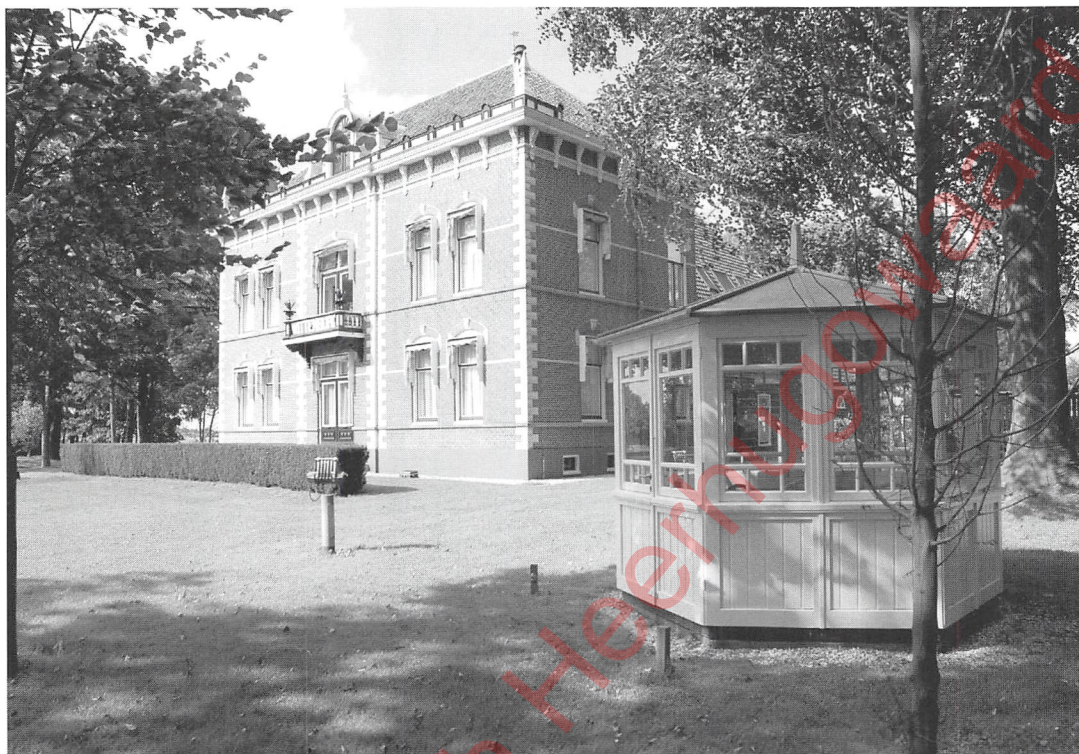
Even terug naar die nazomerdag in 1950. Posch zegt zuur dat het hem aan het hart gaat dat de Oterleker handspuit nu in Alkmaar staat. Vooral omdat hij zelf ook een verzamelaar van oude spullen is. Maar hij is een sportieve verliezer en gaat akkoord met de gang van zaken. Zoeter en triomfantelijker klinkt zijn stem als hij vertelt dat de Oterleker Brandweerstaff, hét waardigheidsteken van vroegere brandweercommandanten,

Het Oterleker handspuitje staat al sinds jaar en dag – mooi gerestaureerd overigens – in de Alkmaarse brandweerkazernes.

“De Wittenburg” aan de Noordervaart, ooit de boerderij van burgemeester J. Posch van Oterleek; nu het gemeentehuis van Schermer.

in zijn bezit is en...blijft. Zijn woorden zijn nog mondtwarm als Alkmaarse brandweerlieden hun auto starten en wegrijden naar de boerderij van Posch aan de Noordervaart.

Roemruchte geschiedenis

In de loop van de zestig jaar is er veel gebeurd. Oterleek verliest haar zelfstandigheid en gaat in 1970 op in de gemeente Schermer. “De Wittenburg” is vanaf 1987 het gemeentehuis van Schermer. Wat niet verandert is de begeerte in Brandweerland om de Oterleker Brandweerstaf te bemachtigen. Elk brandweerkorps in de provincie heeft intussen een plaatje kunnen bevestigen op de staf. Dat plaatje is namelijk het bewijs dat de staf een uur, een week heeft ‘gelogeerd’ in een kazerne. Staf moet eigenlijk staven zijn. Want de Oterleker Brandweerstaf is in de loop van de tijd toe aan de zevende versie. De voorgaande exemplaren waren van boven tot onder beplakt met die plaatjes. Hein Lind uit Oterleek – de kraamvader van de Oterleker Brandweerstaf - maakt telkens een nieuwe staf. Mooi bewijs dat de Oterleker Brandweerstaf niet aan populariteit heeft ingeboet.

Brandweeronderscheiding

Ondanks het zestigjarig bestaan van de staf wordt hij nog steeds begeerd. Spreek een brandweerman op zijn kennis over de staf en hij weet wel een anekdote. In dit artikel zal ik een aantal avonturen vertellen. De motieven “om te zoeken en te vinden” lopen sterk uiteen. Het kan gaan om een afscheid van een brandweerman, maar soms komt het ook voor dat er op pad wordt gegaan omdat een korps een nieuwe kazerne krijgt.

“Verbouwingen”

Gedurende de eerste jaren komt het regelmatig voor dat een bezoekend korps – soms ingrijpende – ‘verbouwingen’ verrichten in de kazerne waar de staf ligt. Zoiets verhoogt de feestvreugde niet. Burgemeester A schrijft dan aan burgemeester B dat “amice B. zeker ook niet ingenomen zal zijn met de vernielingen die zijn aangebracht”. Rust in de (brandweer)tent komt er als een reglement gaat gelden. Belangrijkste regel is dat de staf zonder breekwerk te bemachtigen moet zijn. Maar dan nog: wandel met mij mee door de rijke historie van de Oterleker Brandweerstaf.

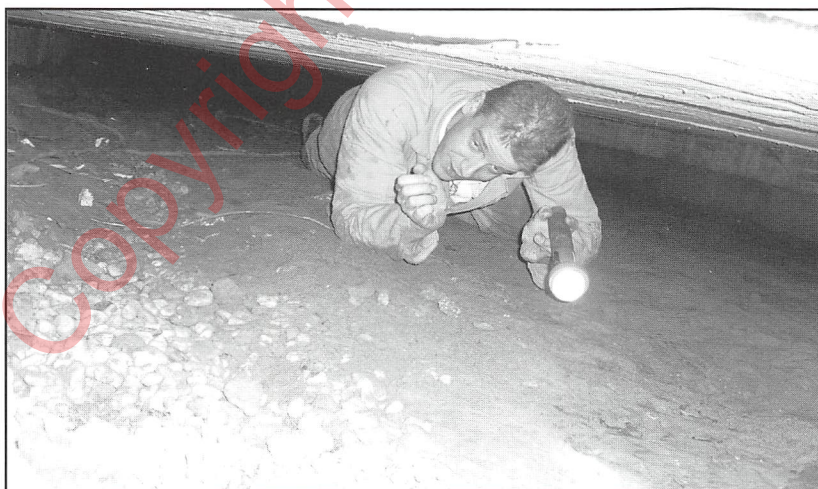
Sluwe journalisten

Het is stervenskoud in januari 1951. Drie mannen, verscholen in hun jassen, melden zich bij de Alkmaarse brandweerkazerne en stellen zich als journalisten voor aan een kazernemedewerker. Zij willen een foto voor de krant maken van de Oterleker Brandweerstaf. De trofee is op dat moment al twee weken te gast bij de Alkmaarse brandweer. Toestemming vragen aan de commandant is echt niet nodig, omdat het trio alleen maar even wil bekijken of een foto de moeite waard is. De Alkmaarder gaat door de bocht en laat de staf zien die ergens verstopt ligt.

“Nou dat valt tegen”, zegt de ene ‘journalist’ tegen de andere. “Wat mij betreft hoeft dat ding niet op de foto.” Het drietal dreunt nog wat door de kazerne, ondertussen de glimmende brandweerauto’s luid prijzend. Plotseling kijkt de ene lettercomponist op zijn horloge, meldt nog een afspraak te hebben en neemt afscheid van het gezelschap. De andere twee en de Alkmaarse kazernemedewerker praten over vlammetjes die vuur veroorzaken en vertrekken ook.

De kazernemedewerker valt bijna flauw als hij merkt dat de kast, waarin de staf lag, openstaat. De Oterleker Brandweerstaf is verdwenen. Een dag later meldt de Enkhuizer Courant op de voorpagina dat drie brandweerlieden de staf hebben geroofd uit Alkmaar. De drie op de krantenfoto hebben hun gasmasker opgezet om, zoals de krant meldt, “hun misdadige trofies te verbergen”.

Om de staf te vinden ga je desnoods in de kruipruimte van een kazerne.

Oterleker ritueel

Het Oterleker brandweerkorps telt een half dozijn spuitgasten. Elk jaar gaan de zes op stafjacht. Het is 1983 commandant als Hein Lind en zijn mannen om elf uur ‘s avonds het kompas instellen op Laren in het Gooi.

Het team verkent eerst als Sioux-indianen de omgeving en de kazerne. Soms zit het tegen, soms zit het mee in het leven van brandweerlieden die “vreemd gaan”: in een wc-raampje blijkt beweging te zitten. Hein Lind: “Teun Plevier is een slank mannetje. Toch fijn als je zo iemand achter de hand hebt.” Alsof het om een tv-spelletje Dreumesduwen gaat, wordt Teun door het raampje geduwd en hij ontgrendelt vervolgens van binnenuit de deuren.

“Er stond maar één auto in de kazerne, nog wat spullen en een grote kast. Wat iedereen zou doen, deed ik ook. Ik draaide de knop van de kast om en vervolgens ging de sirene op het dak aan. Men had die knop blijkbaar doorverbonden met het brandalarm. In een mum van tijd stond een achttal Larense brandweermensen in de kazerne, in de veronderstelling dat er brand was.”

Bouwplan

Bij de bouw van de brandweerkazerne van Koedijk worden twee ingrijpende bouwkundige wijzigingen aangebracht waarvan de Welstandscommissie nooit weet heeft gehad. De ene bevindt zich in het keukentje: een pijp van anderhalve meter steekt de grond in. De koelkast staat er op. De andere is in de toiletruimte. De bouten van de wc-pot kunnen zonder gereedschap worden verwijderd, de pot moet je daarna even tillen en dan wordt naast de afvoerbuis van het toilet nog een buis zichtbaar. Ook anderhalve meter lang. In beide bergplaatsen past precies de Oterleker Brandweerstaf. Jacob de Maijer, ex-brandweerman van Koedijk zegt dat de twee geheime plaatsen nooit zijn ontdekt. Alleen door “verraad” kwamen korpsen aan de staf. Verklapperij omdat een ander korps de trofee bitter nodig had voor een afscheid, of een brandweerbijeenkomst.

De staf wordt gevonden in een uitsparing aan de klok. Kom er maar eens op...

De kazerne is intussen gesloopt; de Oterleker Brandweerstaff bestaat nog steeds.

Grofvuilstaff

Teun Schermerhorn is in 1997 kakelvers bij de brandweer van Groot-Schermer. Hij weet dan nog nauwelijks dat je vuur kunt doven met bluswater. Wat hij wel ziet is dat het gezellige 'huiskamertje' van de tien man tellende bluseenheid aan een opknabbeurt toe is. Hij legt de hand op een knap stelletje stoelen en een toonbare tweedehandse bank. Dat huisraad brengt hij naar de knusse zolderkamer van de brandweerkazerne. Het oude meubilair wordt zonder veel plichtplegingen door het luik naar beneden gegooid en

Vooraf bij een brandweerbijeenkomst is er veel drukte aan het (zoek)front.

vervolgens aan de weg gezet. Rijk voor het grofvuil, vindt hij
Een dag later vragen zijn collega's hem waar dat oude bankje is gebleven. Teun antwoordt naar eer en geweten dat het meubelstuk wel ergens bij het grofvuil zal liggen. De reacties zijn heftig: "daar hebben we de Oterleker Brandweerstaff in verstoppt!"

Gelukkig vinden de brandweermannen uit Groot-Schermer het bankje. De staf zit nog steeds onder de bank bevestigd. Het meubelstuk krijgt weer een ereplaats in de 'huiskamer'.

Een paar dagen later komt de 'concurrentie' op bezoek. Vrouwen beweren altijd dat mannen met hun ogen dicht zoeken. Daar zit wel een kern van waarheid in, want de eerste avond zoeken de brandweerlieden van het andere korps vruchteloos naar de staf. De volgende avond komen ze weer. De vingerwijzingen van de blusboys van Groot-Schermer zijn niet van de lucht.

We stellen het ons zo voor: hij ligt niet buiten maar binnen; je kunt er op zitten, maar ook geld van lenen en het begint met een B en eindigt met een K... Ach, het resultaat hoeven we hier niet meer te melden.

Moraal van het verhaal: de Oterleker Brandweerstaff als grofvuil? Je moet er niet aan denken!

Naar aanleiding van de opening van de brandweerkazerne in Schermer schreef John Moesker in 2008 het boekje
'In Vuur en Vlam voor de Oterleker Brandweerstaff'

Het boekje (60 pagina's) is te koop voor € 10,00 en te verkrijgen in het gemeentehuis van Schermer.

40 JAAR TOUR DE WAARD

Co Zut

Ze zijn er nog steeds, de wielersupportersverenigingen, maar pakweg 40 jaar geleden bestonden er veel meer. Voor een topwielrenner, vaak woonachtig in een kleine gemeente, waren er altijd wel enkele enthousiastelingen die de koppen bij elkaar staken om zo'n club op te richten. Bij onze zuiderburen was er in elke Belgische stad of dorp wel een supportersclub te vinden.

In de Waard woonde ook een topper; zijn naam is Pé van Stralen. Hij woonde met ouders, zusters en broers aan de Molenweg (vroeger Voddeweg). Later woonde de familie van Stralen op de Middenweg 19 in huize Ida. Ook de broers van Pé hadden een fantastisch uithoudingsvermogen. Het waren allemaal fanatieke sporters. Naast het fietsen stonden ze ook in het hardloperwereldje hun mannetje.

Ikzelf was van kinds af aan al besmet met de wielerbacil en samen met een aantal andere enthousiastelingen werd de "supportersclub Pé van Stralen" opgericht. Jan Leegwater die zich op diverse fronten inzette voor sportverenigingen en ook actief was in de plaatselijke politiek werd de eerste voorzitter en ikzelf secretaris. Pé bleef goed fietsen totdat een zeer ernstige val een abrupt einde maakte aan zijn wielercarrière. De supportersclub hield daarmee ook op te bestaan.

Wat voor alternatief was er? Ik kwam op het idee om een wielercriterium in de Waard te organiseren. Daar de eerste nieuwbouwstraten in het oude centrum uit de Heerhugowaardse klei gestampt waren was het mogelijk om een ronde te organiseren. Het eerste parcours ging over de Van Foreeststraat, Metiusstraat, Kromhoutstraat en Bickerstraat. We vonden het een beetje te simpel om het de "Ronde van Heerhugowaard" te noemen. Als fan van de Tour de France vond ik een naam als "Tour de Waard" toch wel een beetje specialer. De finishstreep werd

geschilderd (tegenwoordig gebruikt men plakband) op de Van Foreeststraat ter hoogte van de gymzaal van de voormalige Don Bosco Mulo. Het was in de beginjaren de gewoonste zaak van de wereld, dat de wielertoeschouwer een entreekaartje moest kopen. Langs het parcours waren elf kassaposten. Wisselgeld kwam uit de kerkcollecte en de geldkistjes waren koektrommels, die we gekocht hadden bij Breed's warenhuis.

Diverse andere materialen, zoals kopjes, koffiepotten, limonadeglazen en stoelen en tafels werden voor een dagje geleend van jeugdhuis 't Anker aan de Van Veenweg.

We hadden uiteraard onze nieuwsgierige oogjes laten werken bij andere wielervedstrijden in de regio om er organisatorisch wat ideeën op te doen. De verkeersader (er was bijna geen verkeer) de Middenweg, mochten we toen nog niet in het parcours opnemen.

De bewoners aan bovengenoemde straten werden voor het eerst in hun leven van de buitenwereld afgesneden. Weg rustige omgeving. Het was gebruikelijk dat renners op de wielerdag ergens aanbelden met de vraag: "Mag ik mij bij U verkleeden?" "Wat voor rugnummer heb je en hoe heet je?", was vaak de wedervraag. De bewoners hielden tijdens de wedstrijd hun wielerslogé natuurlijk nauwlettend in de gaten. De prijzen werden toen in gulden en daalders en knaken uitbetaald. Hoog waren ze niet. Premies zoals taarten, worsten, paling, sokken, banden, planten en schilderijtjes werden door de plaatselijke middenstand beschikbaar gesteld. Als een renner een goeie dag had ging hij soms met drie taarten naar huis. De leidersprijs, voor degene die de finishstreep de meeste keren als eerste passeerde, was meestal een horloge. Een topcoureur had aan het einde van het seizoen plus minus zeven en twintig "klokkies".

Dus moest er ook verhandeld worden.

*Renners koersen over
de Dreef in
Heerhugowaard*

Jammer dat er nog geen "marktplaats" was.

Het inwonersaantal van de Blauwe Reigerpolder groeide in die jaren gestaag. Eén van deze nieuwe bewoners, Rob van de Dobbelsteen, nestelde zich in de schildersbuurt. Hij was sportverslaggever bij "Het Parool" en had mede door deze baan veel contacten met beroepsrenners uit die tijd.

Rob nam contact met ons op en ging op de informatietoer. Na spoedberaad werd besloten het beroepscircus een criterium te laten koersen in Heerhugowaard. Wie had verwacht dat mannen als Joop Zoetemelk, Hennie Kuiper, Jan Raas, Gerrie Knetemann, Henk Lubberding, Steven Rooks, Johan van de Velden en vele anderen hun zweetdruppels zouden storten op het Waardse wegdek? De dag voor deze eerste unieke wedstrijd zei een dorpeling tegen mij: "Co je kunt me heel veel vertellen, maar het is godsonmogelijk, dat Joop Zoetemelk morgen bij ons over de Bickerstraat fietst".

De man stond de volgende dag met waterlanders bij de start. Behalve hij waren er nog duizenden naar het parcours gestroomd om de helden die veertien dagen ervoor in Parijs gefinisht waren met de gele en de bolletjestrui van de Tour de France, van nabij te bewonderen.

Om zwartkijkers het zicht te belemmeren moesten zes mannen met een grote houten

hamer zeshonderd meter jute aan palen bevestigen. Dit bouwwerk stond bij het water aan de Van Foreeststraat en Kromhoutstraat. De entreprijs was tien gulden en voor de tribune een "piek" extra. Mannen als Joop Zoetemelk, Kuiper, v.d. Poel en Solleveld waren deze unieke wielerdag bij mijn wederhelft Riet te gast. Prachtig als je daar weer aan terugdenkt.

Toch bleek na dertien jaar, dat we het financieel niet meer rond konden krijgen, om de bekende wielrenners naar Heerhugowaard te halen. Jammer. Vele organisaties zaten met dit probleem. De startgelden werden te hoog. Toch is het tot nog toe steeds gelukt om de Tour de Waard te organiseren.

Mede door veel rand- en horecagebeuren is de jaarlijkse wielerdag uitgegroeid tot een feestdag voor veel Heerhugowaarders en buitenstaanders.

Volgens insiders had de Tour de Waard landelijk een zeer goede reputatie opgebouwd. Dat is nog steeds goed merkbaar bij de rennersinschrijving. Dankzij goede sponsors komen er nog steeds veel bekende namen naar de Tour de Waard.

Laten we hopen dat het nog tot in lengte van jaren een sportief gezelligheidsfeest blijft en ik ben blij dat ik samen met mijn vrouw hier een steentje aan heb kunnen bijdragen.

“DOORLEREN” OF “OP STUDIE GAAN”

Tekst en beeld: Annie Tamis-Laan

In het Noord-Hollands Dagblad van 7 februari 1959 lezen we, dat de industrialisatie van Heerhugowaard zo moet worden geleid dat ze een stimulerende invloed uitoefent op de scholingsbereidheid. In het betreffende artikel aangehaalde KASKI-rapport (Katholiek Sociaal Kerkelijk Instituut) wordt de vraag gesteld of intellectuele capaciteiten van sommige jongens wel voldoende tot ontwikkeling worden gebracht.

De deelneming van meisjes aan het voortgezet onderwijs is niet rooskleurig. Slechts 19,7% van de meisjes tussen 12 en 20 jaar volgde voortgezet onderwijs. Het landelijk gemiddelde was bijna 30%.

"Er zijn plannen tot oprichting van een katholieke ULO-school in Heerhugowaard. Voor het gemeentebestuur ligt er dus een grote taak". Tot zo ver de krant.

In 1959 kwam de ULO er, in een semi-permanent gebouw aan de Molenweg, hoek Middenweg. onder leiding van de heren H. Huits (directeur) en J. Tamis. In die tijd, zo'n halve eeuw geleden, was het meer uitzondering dan regel, dat kinderen na de lagere school aan een langere vervolgopleiding begonnen. Na de zesde klas (nu groep 8) gingen de meisjes naar de VGLO (Voortgezet Gewoon Lager Onderwijs) of naar de Huishoudschool. De jongens gingen naar de Tuinbouwschool of de Ambachtsschool om daarna zo gauw mogelijk thuis in het bedrijf mee te werken of in loondienst te gaan. Slechts enkelen gingen naar de ULO (Uitgebreid Lager Onderwijs) in Alkmaar. Dat heette dan "doorleren". Van iedere 6e klas gingen er ook wel een paar jongens "op studie". Dat betekende, dat je dan naar het seminarie ging en 12 jaar moest studeren om priester te worden. Je zou dan later b.v. naar de missie kunnen gaan als missionaris of als kapelaan (eventueel later als pastoor) gaan werken in een parochie. Door diverse oorzaken voltooiden niet alle jongens zo'n lange studie. Ze kwamen weer thuis, meestal wel met voldoende diploma's om een ander beroep te kunnen kiezen.

Ooit telde Nederland ruim 50 seminaries. De meeste zijn opgeheven in de jaren '60 van de vorige eeuw.

Priesterzonen

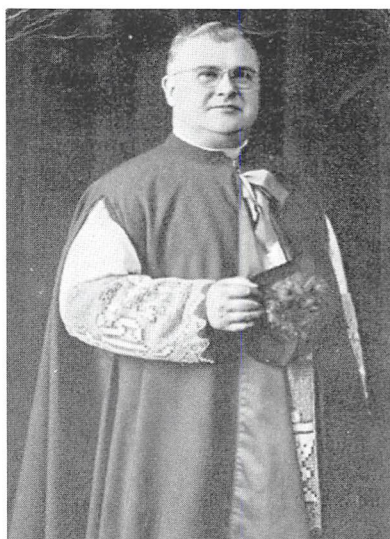
De Dionysiusparochie heeft heel wat priesterzonen voortgebracht. Zo wordt een priester genoemd die uit een parochie is voortgekomen en na zijn studies door de bisschop, vaak samen met andere priesterstudenten, gewijd is in de kathedraal of in de kloosterkapel. Aansluitend deden ze dan op de zondag daarna hun eerste H. Mis in de eigen parochiekerk. Verschillende priesterzonen hebben hun eerste H. Mis opgedragen in de Dionysiuskerk.

Om enkele namen te noemen:

<i>Th. Wijnker</i>	1904
<i>Mgr. J. Wester</i>	1919
<i>Corn. M. Klaver</i>	1932
<i>J. van Diepen</i>	1933
<i>Th. van Diepen</i>	1933
<i>P.J. van Stralen</i>	1939
<i>S. Smit</i>	1939
<i>C. Bakker</i>	1941
<i>J. Oudhuis</i>	1944
<i>J. van Schagen</i>	1946
<i>S. Schilder</i>	1953
<i>J. Smit</i>	1957
<i>P. Kok</i>	1957
<i>J. Dekker</i>	1958
<i>L. Weel</i>	1966
<i>C. van Stralen</i>	1967

Zo'n neomist (pasgewijde priester) werd plechtig ingehaald in de parochie. De feestmuziek van de R.K. Fanfare "Hou en Trouw" klonk langs de Middenweg. Een lange stoet van bruidjes, gidsen en verkenners, kortom alle jeugdverenigingen, geflankeerd door herauten te paard, begeleiden de jonge priester naar de kerk, omringd door een grote mensenmassa. Het kerkinterieur was versierd met geelwitte guirlandes en rijk gedrapeerd met vaandels en bloemen. Feestelijk gebeier

Mgr. Jos A. Wester 1919

Fanfare Hou en Trouw omstreeks 1930

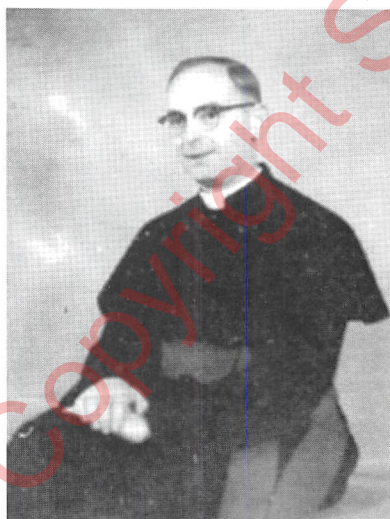

*C. Bakker:
Ervoor Henk en Niek Rood Cz 1941*

van de kerkklokken ontbrak niet bij zo'n parochiefeest. Bij de aanvang van de Mis kwam de stoet van neomist en begeleidende geestelijken en genodigden uit de pastorie naar buiten en ze liepen door een erehaag van bruidjes de kerk in. De wachtende familieleden en alle parochianen zetten een feestlied in voor de pasgewijde priester in hun midden. Later in de viering ging de neomist zegenend door de kerk. De receptie vond in de middag plaats in het tegenover de kerk gelegen café "Halfweg" van Van den Heiligenberg, de latere "Heer van Jericho".

*Pater J. Dekker komt uit de pastorie. 1958
Vooraf gaan zijn broertjes en zusjes*

Pater Jac. van Schagen 1946

Priesterzonen van de Dionysiusparochie zijn of waren in de loop der jaren werkzaam in veel missie-gebieden in de wereld, zoals Brazilië, Afrika, Nieuw-Guinea, Pakistan en Portugal. Sommigen werden kapelaan of (later) pastoor in een parochie in Nederland. Je kunt zeggen, dat Heerhugowaard ook in het verleden op dit gebied zeer verdienstelijke mensen voor de gemeenschap heeft voortgebracht.

Een bijzonder gezin

In het buitengebied van Heerhugowaard, aan de Plempdijk in de boerderij "Vredeoord", woonde in het begin van de 20e eeuw, de familie Weel. Het gezin bestond uit vader Petrus Bartholomeus Weel, moeder Grietje Groot en 13 kinderen : 9 meisjes en 4 jongens. Van de 9 meisjes gingen er 7 (!) naar 't klooster, in ver-

JUBILEUM

Op zondag 5 juni a.s. gedenken wij de unieke dag dat er 5 van onze Zusters (Tante Zusters) hun kloosterjubiläum vieren. Om 10.30 uur beginnen wij met een H. Misviering in hun geboorteplaats en parochiekerk St. Dionysius te Heerhugowaard (C.)

ANNA WEEL

(Zuster Albrica van de Voorzienigheid)
60-jarig jubileum

GRIETJE WEEL

(Zuster Barthelomea O.L.V. der Apostelen)
50-jarig jubileum

AGIE WEEL

(Zuster Elize van de Voorzienigheid)
50-jarig jubileum

ENGELTJE WEEL

(Zuster Lidwin van de Voorzienigheid)
50-jarig jubileum

AFIE WEEL

(Zuster Martha van de
Franciscanessen van Antonius)
40-jarig jubileum

Hun dankbare broers, zusters en familie

MA WEEL

(Zuster Maria - Ursula O.L.V. der Apostelen)

TRIEN WEEL

(Zuster Margrietis Dienaresse v.d. H. Geest)

Heerhugowaard:

FAM. JAN WEEL-v. DIEPEN

en kinderen

Heerhugowaard:

FAM. COR WEEL-DEKKER

en kinderen

Heerhugowaard:

FAM. NIEK WEEL-SCHILDER

en kinderen

Heerhugowaard:

FAM. MARIE KAGER-WEEL

en kinderen

Obdam:

FAM. GEERTJE DE BOER-WEEL

Heerhugowaard:

KINDEREN ROOD

Haarlemmermeer:

FAM. JO WEEL-BLOM

en kinderen

Heerhugowaard, juni 1977

Advertentie t.g.v. het
kloosterjubiläum van
de 5 zusters Weel
Juni 1977

De 5 zusters Weel
Juni 1977

schillende ordes en congregaties in Nederland.

Twee meisjes kozen voor het huwelijk. Dat waren Marie Kager-Weel en Geertje Rood-Weel (van de bakker). Ook de vier jongens zijn getrouwd en van hen gingen er ook weer kinderen in 't klooster.

Op zondag 5 juni 1977 was het groot feest in de Dionysiusparochie. Vijf zusters Weel vierden gezamenlijk hun 40-, 50- of 60-jarig kloosterjubiläum. In aanwezigheid van alle broers en zussen werd die dag feest gevierd in zaal Veenboer (Marlène). Ze hadden elkaar veel te vertellen, want velen van hen hadden ver buiten Nederland in de missiegebieden gewerkt.

In elke katholieke familie had je vroeger wel een "tante zuster" of "heerom". Zoveel als in de familie Weel is toch wel een zeldzaamheid om niet te zeggen een "historisch" feit, want zo'n opmerkelijke gebeurtenis zullen we in de toekomst waarschijnlijk niet meer beleven!

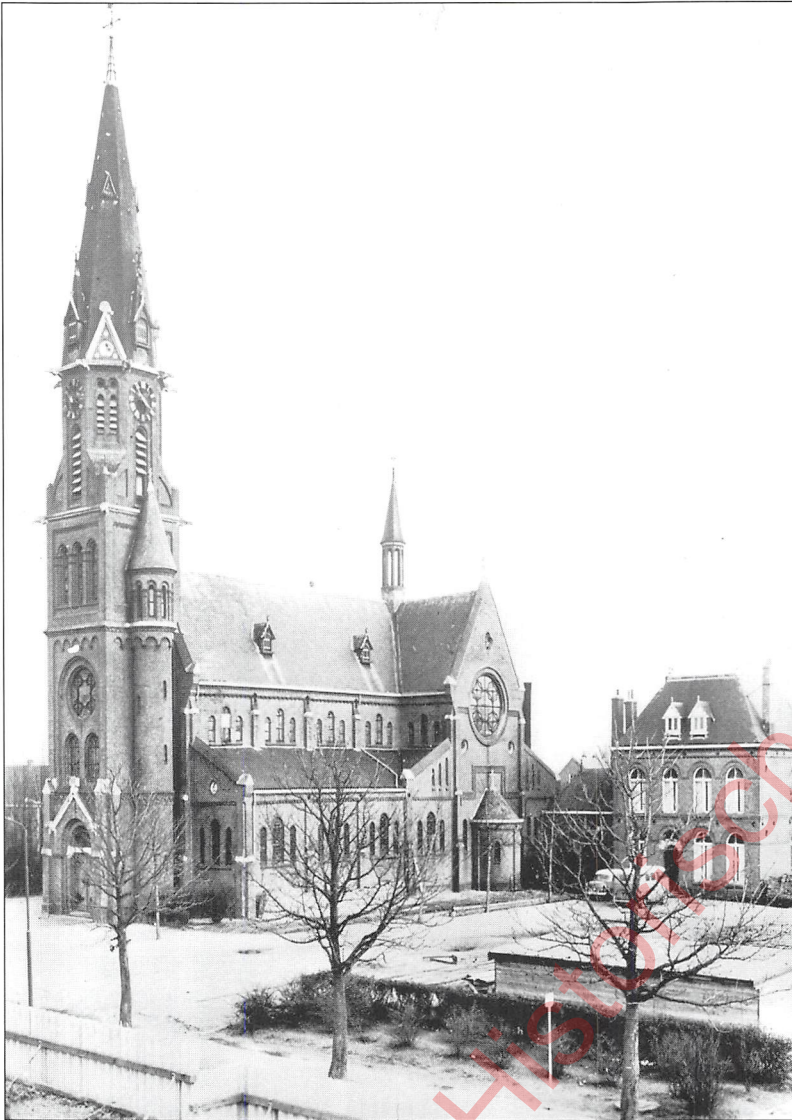
De klokken

De eerste, nu verdwenen Dionysiuskerk had een hoge spitse toren, die op afstand duidelijk herkenbaar was. Vanwege ernstige verzakkingen in de fundering werd hij in 1964 jammer genoeg afgebroken. In de toren hingen 3 klokken, die bij allerlei gelegenheden luid over het polderlandschap beierden.

Maar toch heeft de kerk het enige tijd zonder klokgelui moeten doen. Tijdens de tweede wereldoorlog (1940-1945) werden de klokken namelijk geroofd door de Duitsers. Volgens ooggetuige bakker Jan Rood (kort na het interview in 2009 overleden) kwam er op een dag een Duitse auto voor de kerk aanrijden. De klokken werden één voor één via een katrol met dikke touwen uit de toren naar beneden getakeld. De opgeschoten jeugd kwam natuurlijk dit ongewone tafereel bekijken. Het ontlokte aan Arie de Boer Pzn. de volgende uitspraak: "Wie met gewijde klokken schiet, die wint de oorlog niet"! Hij heeft wel gelijk gekregen. De klokken werden in een grote groene legerauto geladen en omgesmolten tot oorlogstuig.

Op 8 mei 1949 zijn de nieuwe klokken gearriveerd. Ze werden gewijd op Pinksteren 5 juni 1949 door deken Jacobs. De namen van de nieuwe klokken waren:

*.De Dionysiuskerk
in 1963*

*St. Dionysius
St. Johannes Baptista en
St. Margareta.*

Zo'n klokkenwijding was een hele plechtigheid met een speciaal boekje "De Zegening van een klok". De klokken werden buiten op het kerkplein opgesteld, met wijwater besprenkeld, bewierookt en zelfs gezalfd. Volgens het archief van Wim Tamis kregen de parochianen een programma uitgereikt met de volgende tekst:

Klokkenwijding

Na het Lof blijve men op z'n plaats in de Kerk, en wachte men op de aanwijzingen die gegeven worden. Als allen zich op

het plein hebben opgesteld, volgorde als volgt:

- 1. Klokkenwijding, zie boekje*
- 2. Haec dies, Giesen. Dubbel kwartet.*
- 3. Avondklokken, Stroomt. Idem.*
- 4. Cantate Domino, Lassus. Gem. Zangver.*
- 5. Jubilate Deo, Hassler. Idem.*
- 6. Aan U, o Koning der eeuwen. Te zingen door allen met begeleiding van fanfare*
- 7. Avantimarsch. Fanfare.*
- 8. Medleymarsch. Fanfare*
- 9. The Standard of K. George. Fanfare*
- 10. Oost-Westmarsch. Fanfare*
- 11. Marsch polonaise. Fanfare*

Ook hier was voor de plaatselijke fanfare "Hou en Trouw" een belangrijke rol weggelegd. Bij festiviteiten of priesterfeesten in de kerk, bij huwelijksjubilea in de dorpsgemeenschap of op Koninginnedag, altijd gaven ze toen al trouw acte de présence.

Ook destijds wisten ze, net als in deze tijd, met hun vrolijke klanken de feestvreugde te verhogen. "Hou en Trouw" kan in Heerhugowaard niet gemist worden!

Het is jammer dat de in 1868 gebouwde, door bouwmeester A.C. Bleijs ontworpen Dionysiuskerk, in 1964 moest worden gesloopt. De kerk waar velen dierbare herinneringen aan hadden en nog hebben. De school van "Het Goddelijk Kind" (nu pater Jan Smit-school) aan de Van Veenweg dreigt in onze dagen ook te worden afgebroken. De school waar de meeste priesterzonen hun eerste onderwijs hebben gekregen. Zo raakt Heerhugowaard langzaam maar zeker zijn historische "erfgoed" kwijt!

Dodelijke slachtoffers

NOODWEER BOVEN HEERHUGOWAARD

Rob Estoppey

Op maandagavond 3 juli 1950 trok een zwaar onweer over Noord-Holland wat in de streek rond Alkmaar en in West-Friesland veel schade veroorzaakte. Op talrijke plaatsen sloeg de bliksem in, ontstonden branden en vielen er slachtoffers. Vooral Heerhugowaard werd zwaar getroffen.

Een tragisch verloop had het noodweer in Heerhugowaard. Om 7 uur 's avonds brak er door blikseminslag brand uit in boerderij "Reigerhof". Omwonenden snelden toe om de inboedel te redden. Tijdens één van de zware buien gingen zes mensen onder een boom staan die even later werd getroffen door de bliksem. Alle zes sloegen tegen de grond waarvan er twee direct weer opstonden. De overige vier bleven bewusteloos op de grond liggen. Vier artsen, dr. Herckenrath en dr. Brinkhorst uit Heerhugowaard, dr. Cohen uit Hensbroek en dr. Lojenga uit Alkmaar spoedden zich naar de rampplek. Geholpen door EHBO en politie probeerden ze de slachtoffers te reanimeren. Twee van hen, de 16-jarige Cor Beers en de 18-jarige Jan van Stralen kwamen al spoedig bij kennis en werden per ambulance naar het St. Elisabeth Ziekenhuis in

Alkmaar gebracht. Voor de twee anderen, de 15-jarige Jan Evers en de 70-jarige Jan de Vries bleek geen hulp meer mogelijk. Zijn kleinzoon Jan de Vries kan zich de gebeurtenis nog goed herinneren. Hij werkte als monsternemer, wat inhield dat hij alle veeboeren langsging om melkmonsters te nemen. Gedurende het noodweer was hij aan het werk op de Groenedijk waarna hij door de regen naar huis fietste in 't Kruis en daar pas hoorde wat er allemaal gebeurd was en dat zijn grootvader en zijn vriend Jan Evers daarbij om het leven waren gekomen. De brandweer slaagde erin het woonhuis van de boerderij te bewaren. De stal brandde geheel af.

Een tweede brand

De brand aan de Rustenburgerweg was nog niet geblust of er kwam een melding dat er door blikseminslag brand was ontstaan in de veeschuur van C. van Stralen aan de Oostdijk. Het vuur greep zo snel om zich heen dat de burens zich moesten haasten om een deel van de inboedel en de varkens in de schuur te redden. De Heerhugowaardse brandweer was op dat moment nog bezig met het blussen van de brand van de "Reigerhof" en kon zich later alleen bezighouden met het nablussen.

Ook in diverse andere plaatsen liet het noodweer een spoor van vernieling achter, er waren veel branden en er vielen slachtoffers. In Heiloo kwam een bloemenkweker om het leven toen hij in een bollenschuur aan het werk was en deze door de bliksem werd getroffen. In de Eilandspolder werd een landarbeider dodelijk getroffen toen hij met twee anderen op weg was naar een schuur om te schuilen.

Bronnen:

Alkmaarse Courant van 4 juli 1950

Jan de Vries, kleinzoon van één van de slachtoffers

*Rustenburgerweg
Heerhugowaard
De Reigerhof in 1950,
een halfjaar voor de
brand waarbij het het
achterste deel afbrandde.
Het huis bleef behouden*

HET MOOISTE APPLAUS

Siem de Haan

Je hewwe ze in iedere plaas of durp: mense die effies tekort komme. Soms is dat zewat al bai de geboorte te zien, soms komme vader en moeder d'r wat later pas achter dat hullie kind aars is as een aar. Swere taie benne dat voor ze, as ze d'r an wenne moete dat zuks ok hullie overkommen kin en dat ze voor de rest van d'r leven d'r puur zo'n zurg bai kregen hewwe.

Gelukkig weet het heël veul te gebeuren dat zukke joössies heël anvallig benne en dat je d'r meist nag grôter van houwe as van de are joôs die 'gewoôn' benne, zelle we maar zegge.

Dat was met Kees ok zo. Hai was onderdehand een knultje van een jaar of elf twaalf

em het hêle durp mócht hem. Hai was hêlegaar niet kwaadaardig of zo en hai lachtte temet altijd.

En d'r was ien ding weer Kees z'n studie op liep, dat was muziek. Deer was ie gewoôn hêlegaar niet wois van. Hai had in z'n leven bedat al wel een stik of voif mondorgels versleten en altijd zag je hem thuis met een ouwe trommel, een stikkenige toeter of een aar instrument dat deur de fanfare ofdankt was. Dat toen de gemeente weer hullie durp bai hoorde, 350 jaar bestond en er overal feist vierd werd met een hoop muziek er bai, ken je begroipe dat dat bai Kees ok hêlegaar in de emmer was.

En hai was zewat bai gek of toen de fanfare op een eivend in hullie durp kwam te speulen. De manne begonne, met de tamboers voor op, over de ienigste weg van het durp nei het café te marcheren weer bai ze vezelf een pittige mars blieze.

Noh, en de eerste die achter het fanfare anliep was Kees vezelf. Hai had an de sloôtkant een stokkie vonden en deermee deed ie dezelfde soort meniere nei van de kirrel die as tamboer-metter voorop liep. En Kees liep keersrecht. Z'n skouwer, s die in de regel wat omleig honge, hield ie nou recht overend en het leek wel of ie z'n opa's wandelstok deurslokt had.

De joôs uit de buurt die Kees allegaar

konne, bleve kloin effies achter hem lope, dat zodoende leek het net of hai ok een kloin korpsie anvoerde. Bai het café hield de manne ho en ginge op de stoele zitte die de kasteloin al half in de rondte klaarzet had.

En toen begon het concert, zoas de voorzitter het deftig uitdrukte.

Noh, je begroipe wel dat Kees temet bai de dirigent in z'n diesek kroop, zó mooi vond ie het.

En toen werd het leste nummer an kondigd: "Ouwe Kammerade" hiette dat, zoas de voorzitter zoide. Dat was een mars die ze altijd voor het lest hielde. Ze hadde hem deur de jare al zoveul kere speuld, dat ze hem wel in het donker bleize konne. En toen ok liet de dirigent, die Kees al lang in het snotje had, zien dat ie meer kon as enkeld dirigere. Hai smoesde effies met ze manne zoide toen luidop teugen Kees: "Zeg joh, ik moet onverwachts weg. Zou jij dat leste nummer niet dirigeren wulle? Dat redt je best, dat hew ik al wel zien!" En voor Kees goed en wel deur had wat er beurde, stond ie met het dirigeerstokkie in ze hand voor de fanfare te zwaaien. Ze oge glansden, het heer hong soms voor z'n oge en z'n kop skudde alle kante op. Maar hai dirigerde en deed dat met zo'n koerazie dat, as je niet beter wiste, je denke zouwe dat de manne speulde al naar hai sloeg en dat het niet aarsom was.

Toen het spul een end had en de echte dirigent het stokkie weer van Kees overnam, kwam er toch een applaus zoas de verbouwereerde muzikante nag nooit eerder meemaakt hadde.

Maar de manne begrepe allegaar heël goed, dat dat applaus zeker ok bedoeld was voor de oigelijke dirigent, die an dat leste nummer hêlegaar niks dein had.

Heb je geld mee of moet ik het opschrijven?

DE VERDWENEN MIDDENSTAND

Tekst: Jan Swart

Wij leven in een tijd, waarin alles groter lijkt te moeten worden. Nog slechts enkelen onder ons herinneren zich de oude kruidenier. Hij schepte de gevraagde boodschappen nog uit de vakken met erwten, bonen, zout en suiker, om de gewenste hoeveelheid in papieren zakken te deponeren en op die manier met de klant mee te geven. In de supermarkt, die de oude kruidenier opvolgde moest de klant de gewenste artikelen al zelf uit de schappen pakken. De artikelen werden meer en meer door de fabrikanten verpakt, waardoor dit mogelijk werd gemaakt. Toch is het nog niet zo lang geleden, dat voor moeder een half pond koffie bij Krijgsman, de kruidenier, gehaald moest worden. "Maakt je moeder de koffie zelf, of wil ze gemalen koffie?" Als moeder gemalen koffie wilde, werden de bonen ter plaatse gemalen in een ouderwetse koffiemolen met aan twee zijden een groot wiel. Als de bestelling was klaargemaakt, zei Krijgsman: "Heb je geld mee, of moet ik het opschrijven?" Onverschillig hoe dat verder werd afgehandeld, als beloning kreeg je een snoepje aangereikt, waarbij Krijgsman de ge-

woonte had om op het laatste moment een vinger vooruit te steken, waardoor je steevast de vinger, in plaats van het snoepje pakte. Zoals Krijgsman, die een klein winkeltje had tegenover De Swan, waren er een aantal kruideniers in het centrum van Heerhugowaard. Daarnaast kende het centrum tal van andere middenstanders. Een andere service van de middenstand was, dat de ondernemer zijn klanten opzocht en kwam "vragen" wat er nodig was. Vóór in de week kwam hij langs met een notitieboekje en noteerde wat hij in de loop van de week moest afleveren. Jan Groot kwam zoals gebruikelijk via de achterdeur met zijn potlood achter zijn oor en kondigde zijn komst aan met. "De kruidenier!". In een boekje werden de gewenste artikelen opgeschreven. Als de klant even niet wist wat hij wilde bestellen, somde Groot, als een volleerd toneelspeler de artikelen op, die anders misschien vergeten zouden worden. Om de kruidenier niet tegen het hoofd te stoten en ook een andere kruidenier te vriend te houden, kwam het bij bepaalde families voor, dat ze de ene week bediend werden door de ene krui-

denier en de week daarop door de andere. Ik heb zelfs een goede kennis, destijds zelf middenstander, die vaste klant was bij vier kruideniers, die hem om de week bedienden. Zo ging dat in die tijd.

Iedere kruidenier had zo zijn bijzonderheden. Zo had Henk Kort - hij was één van de eerste gemotoriseerde kruideniers en ging zijn klanten langs met een Fiat 500 - de gewoonte om een grote kist met allerlei soorten snoep bij het "vragen" mee te brengen.

De klant kon op die manier zelf zien wat er allemaal in de aanbieding was. Denk niet, dat een

De Spar kruidenier en textielzaak van H. Kort aan de Middenweg omstreeks 1953

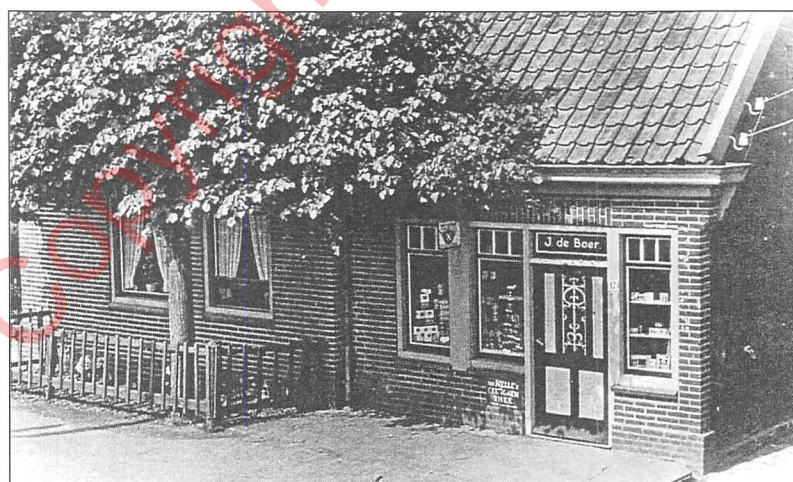

Middenweg 192. Vanaf 1894 was hier bakkerij Dekkers gevestigd. De zaak werd in 1946 overgenomen door bakker Boonstra. In het linker gedeelte zit nu juwelier.

Heerhugowaard Middenweg J. Borst Radio en Electra in 1948
Rechts Breeds Warenhuis, nu Beemster Electro. De feestverlichting op dak is t.g.v het 50-jaar koningschap Wilhelmina.

kruidenier van de Draai, of uit het Kruis en de Noord alleen zijn klanten had in de buurt, waar hij was gevestigd. Hij bezorgde ook in het centrum en waar het soms familie en vrienden betrof ook ver daar buiten. De dienstverlening ging soms erg ver. Om een klant niet te verliezen was hij vaak bereid om een vergeten boodschap nog laat te bezorgen. Van de familie Groen uit de Noord was bekend, dat zij zonder meer 's avonds nog een kan peterolie naar een klant aan het zuidende van de Middenweg brachten. Bakkers, melkboeren en groentenboeren hadden naast hun winkel vaak een uitbrengwijk. Groenteboer Maarten Kooi ging met zijn paardenwagen 's morgens vroeg eerst naar de veiling om daarna een vaste wijk in te gaan. Hij had een klein winkeltje aan de Middenweg bij het oude gemeentehuis, dat beheerd werd door zijn inwonende hulp. Die oudere hulp werd door iedereen "tante" genoemd. Van tante was bekend, dat ze zich bij het afrekenen nogal eens vergiste. Wel kwamen de vergissingen altijd in haar voordeel uit. Maar zoals gezegd, die tijd ligt al meer dan 50 jaar achter ons. De supermarkten volgden de kleine kruidenier op en als we om ons heen kijken gaan we het tijdperk binnen van de mega-stores met grote parkeerterreinen en enorme rijen kassa's

Hiernaast een 65-tal verdwenen middenstanders. Het is een tijdsbeeld vrij direct na de oorlog, zeg rond 1950. Er waren voorgangers en daarna opvolgers die hier buiten beeld vallen. En natuurlijk zijn er middenstanders vergeten. Weet u ze nog? Heeft u nog foto's?

Laat het weten aan de redactie van De Overhaal.

Foto linksonder:

Oostdijk, De Draai begin jaren '50

Kruidenierszaak van Jan de Boer. Zijn zoon Arie zette de zaak in 1965 voort tot januari 1974

Daarna is het verbouwd tot woonhuis

Rond de jaren vijftig telde Heerhugowaard tal van middenstanders. Hieronder diverse winkeliers, die de dagelijkse levensbehoeften verzorgden:

Kruideniers:

Cor Boekel, Jan Duinker, Henk Kort, Piet Krijgsman, Jan Wijnker, Willem Groot, Jan Groot, Willem Knijn en Petrus Smit

Vanuit de omgeving werd het centrum verder bediend door verschillende kruideniers:

Uit De Noord:

fam. Groen, Jan Groenland en Jan Schilder van de Veenhuizerweg

Uit De Draai:

Jan de Boer en de wed. Komen

Uit 't Kruis:

Cor de Vries, Cor Jak en Gerrit van der Stoop

Slagers:

Nic. Stam en De Jong. Vanuit De Noord slagerij Snel, 't Kruis Vander Meer en Ab Schilder uit de Draai

Bakkers:

Kees Bets, Simon Dekkers, Jan Rood, Blank, Vlaar en Ruiten. Vanuit De Noord de Bakkers Joh. Blank en Jan Bleeker. Uit De Draai Van den Akker en vanuit 't Kruis Simon Rood en Arie Smit

Melkboeren:

Henk Rood, Gerrit Jonker, Hoekstra en Hein Veenboer

Groenteboer:

Maarten Kooi

Andere middenstanders in het centrum:

Timmerlieden/aannemers: Cor Kooi, Piet Bot, Leo Kamp, Cor Botman, Aris Kalf, Sam Hittema, Anton de Koning, Piet Dekker, Boekestein, Henk Beers en Langedijk (De Noord), Doodeman ('t Kruis) en Poland (De Draai)

Kappers: Venema, Specker, Beemsterboer en de wed. Hittema **Rijwielherstellers:** Boekestein, Piet Joon, Overtoom, Jacob Jongkind **Brandstoffenhandelaren:** Komen, Kreb en De Haan

Schoenmakers: Janus Swinkels en Ab Noorden **Schilders:** Dirkmaat, Scholten en Breed

Electriciens: Jaap Borst, Maarten Visser. **Warenhuizen:** Breed en Grootjes **Garagebedrijven:** Arie de Groot, Jan Moejes, Piet Zijp (De Noord) **Juwelier:** Piet Mienes **Snoepwinkel:** Teuntje Zut

Smederijen: Gert Burger, Ab Onk, Rentenaar (Veenhuizen) en Henk Koopman **Visboer:** Jaap Dekker

Boekhandels: Slendebroek en Gert Oudeman **Textiel:** Lodder, Peppelenbos en de gezusters Van der Pal. **Sigarenzaken:** Kout en Bregje Meereboer

ONZE JONGENS IN INDIË 1945 - 1950

De gebeurtenissen in Nederlands-Indië in de periode 1945 - 1950 nemen een belangrijke plaats in in onze jongste geschiedenis. Uit iedere stad of dorp werden wel militairen naar onze kolonie gestuurd, dienstplichtig of als vrijwilliger. Alleen al uit De Noord, toch een kleine gemeenschap, vertrokken meer dan 20 mannen naar de Oost. Met medewerking van Dirk Deken, één van de Indië-gangers, blikken we terug op de gebeurtenissen uit die jaren en de impact die dat had op het dorpsleven in De Noord

Oud-Noordender Dirk Deken, geboren in 1925, en thans wonend in Zuid-Scharwoude trad 7 mei 1946 in militaire dienst en vertrok op 4 oktober van dat jaar, deel uitmakend van de 7 decemberdivisie, met de boot "Tegelberg", die 2400 militairen aan boord had, vanuit IJmuiden naar Tandjong Priok.

Dat betekende 25 dagen varen (per dag 380 mijl) eer ze Indië bereikten.

In totaal werden er in die jaren ruim 120.000 militairen van de naoorlogse legermacht, lichte 43, in grote schepen naar Indonesië vervoerd. Een dergelijk grote troepenverplaatsing over water had in de Nederlandse militaire geschiedenis nog niet plaatsgevonden. Hierbij werden gelijk ook alle benodigde legervoertuigen, tanks, munitie enz. vervoerd.

Dit alles onder fel protest van Amerika,

dat zelfs dreigde met stopzetting van de Marshallhulp.

Het waren voor de militairen best saaie dagen, omdat er aan boord zeer weinig te beleven viel. Vandaar dat Dirk Deken een dagboek bijhield waarin hij, op rijm, het weinige dat er gebeurde elke dag noteerde. Op één van die bladzijden die hij nog allemaal bewaard heeft, staan dan o.m. ook de regels:

*Al twee weken varen we op dat water
de stuurman maakt maar nooit een flater;
want ik had nog een stille hoop
dat ie een verkeerde weg in schoot!*

“Band”

Begin januari 1949 ontstond in De Noord het plan om de band met de Indiëgangers, een band die eigenlijk alleen via brieven van de familie in stand werd gehouden, uit te breiden.

Dit was een initiatief van de Noord-ender thuisfrontcommissie bestaande uit de heren: Gert Molenaar voorzitter, secretaris Gert de Wit en penningmeester Jan W. Beers.

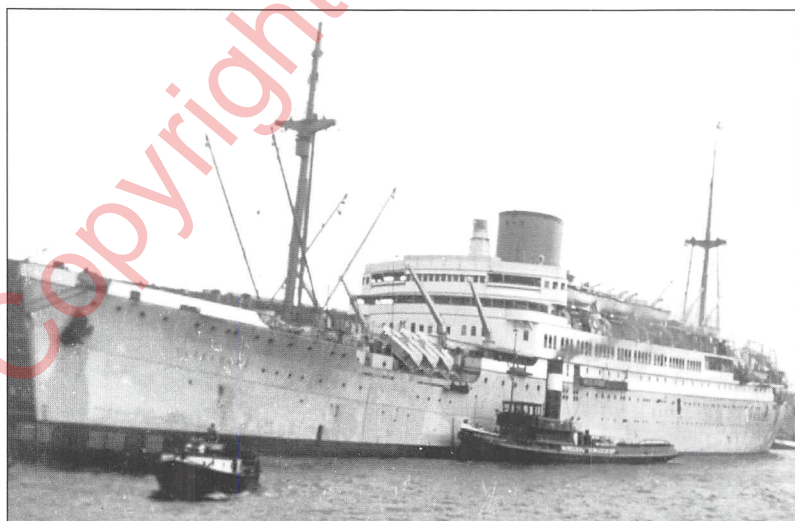
Het leidde er toe dat in februari 1949 er een 'blad', in feite niet meer dan een bundel A-viertjes, samengesteld werd, waarin allerlei dingen, nieuwtjes dus uit De Noord, verteld werden.

Zo was er een rubriek van de kapelaan, later overgenomen door de pastoor, regelmatig nieuws van voetbalclub Hugo Boys, een langdurig zieke leverde onder de naam "Zonnebloem" bijdragen en weer iemand anders beschreef de meer algemene dingen uit het dorp. En dan was er uiteraard ook altijd een stukje van de voorzitter van het plaatselijke thuisfrontcomité, de organisator van dit alles.

Het blad kreeg, een naam, “Band”, die beantwoordde aan het doel van het thuisfront n.l. een band tussen Heerhugowaard-Noord en Indië.

Het blad, dat gratis naar de Indiëgangers werd verzonden, was uiteraard ook be-

M.s. Tegelberg werd in 1938 in Amsterdam gebouwd, gecharterd in de oorlog in Engeland door het ministerie van oorlogstransport en verbouwd tot troepen-transportschip. Na de oorlog enige jaren ingezet voor troepen- en materiaalvervoer naar Indië

doeld voor alle inwoners van De Noord die zich er op konden abonneren. Dat deden in 1949 ruim tweehonderdtwintig gezinnen. Zodoende werden de kosten al grotendeels betaald.

Trouwerij

Het blad bevatte, misschien aardig om te vermelden, ik meen in april 1947, ook eens een artikelje over het aantal mensen dat op dat moment kerkelijk in ondertrouw was.

Het ging om de volgende paren:

Trien Groenland J.d. en J.Beers (deze week gehuwd)

Cornelia Borst S.d. en Cor Veldman uit 't Veld.

Corrie Hoogland W.d. en G. Oudhuis uit Langedijk.

Truus Groot, A.d. en Corn. Zuurbier J.Z.

Indië-gangers uit De Noord

Gerard en Wil Baars, (broers)

Dirk Deken

Wim en Piet Tesselaar (broers)

Cor Floris

Cees Danenberg

Arie en Jan Groot (broers)

Jan Oudeman

Piet Groot Giel zn.

Jan Bleeker

Thaam Hoogland

Piet en Jan Doodeman (Dirk zns.)

Jan Borst

Niek Beers Jzn.

Piet Groot (Ant zn.)

Cor Tamis

Wil Danenberg

Piet Borst Wz.

Corrie Molenaar en
Adr. Stadegaard uit
Bergen
Chr. Dekker C..z. en
Mien Groot
Johanna Veldman en
Nic. Mak uit Obdam.

Aan het eind werd verteld dat deze trouwlustigen ook allemaal de beschikking gekregen hadden over een huis, wat in die tijd na de oorlog nog vrij apart was.

Naast het verspreiden van de "Band" deed het plaatselijke thuisfrontcomité

meer. Zo werd er door hen ook af en toe af en toe een "verrassingspakketje" naar de Indië-gangers verzonden.

Het pakketje dat in de zomer van 1949 verzonden werd en een waarde had van tien gulden, bevatte de volgende verrassingen:

1 doos sprits, 1 bus fruitdrups, 1 doos wybert, 1 zakkam, 1 pakje kauwgom,

Compagnie op mars

In het tweede gelid
tweede van rechts
Dirk Deken

Niek Beers Jzn. (links)
één van de Indië-gan-
gers uit De Noord

3 rol pepermunt, 1 pakje korstjes, 1 zakboekje, 1 kalender, 1 potlood, 2 pakjes sigaretten, 1 rol chocolade, 1 rolfilm, 1 bus appelmoes, 1 bus vis en een leverpastei

Gemeenteraad

Toen er in juni 1949 gemeenteraadsverkiezingen waren gehouden, werd ook daar een artikeltje over geschreven. Hierin werd verteld dat in de raad, die toen nog 13 leden bevatte (momenteel 27) verdeeld over de partijen K.V.P., Partij v.d. Arbeid, en A.R., drie mensen uit De Noord waren (her)kozen, de heren

K. Oudeman, Jac. Groenland, en J. Veldman.

Ook toen voetbalclub Hugo Boys, dat jaar het "Gouden Kruis" won, een provinciale ereprijs voor clubs bij de N.H.V.B., werd daar uiteraard uitbundig verslag van gedaan.

Maar ook de kermis in De Noord bleef niet onbesproken, getuige de volgende tekst.

"Het dorpsfeest is dit jaar weer netjes en erg gezellig verlopen. Onze kapelaan had op de preekstoel verzocht om netjes kermis te vieren en daaraan is goed gevolg gegeven. Er is geen wanklank vernomen en niemand was, zoals wij dat noemen 'in de olie', dus daarover kunnen wij tevreden zijn".

Eigen bijdragen

Maar ook de jongens in Indië werden al heel gauw gevraagd om beurtelings hun bijdragen aan "de Band" te leveren. Een echte band ontstaat uiteraard dan pas wanneer je van beide kanten reacties krijgt.

Hieraan werd meteen door de mannen gehoor gegeven en regelmatig verschenen er vanaf toen dan ook stukjes van onze Indië-gangers.

Een van de eersten die schreef was Cor Floris, afkomstig uit de Schapenweg die toen in Palembang gelegerd was.. Heel vervelend voor hem was dat hij daar 14 maanden in een ziekenhuis moest doorbrengen. Hij vertelde in zijn artikel dat Palembang geen stad was zoals je die Nederland hebt.

Er woonden ongeveer 175.000 mensen, waaronder 4.000 Europeanen, 35.000 Chinezen en 5.000 andere Oosterlingen. Er waren diverse olieraffinaderijen en omdat het aan zee lag was er ook een drukke haven en wat verderop rubberplantages.

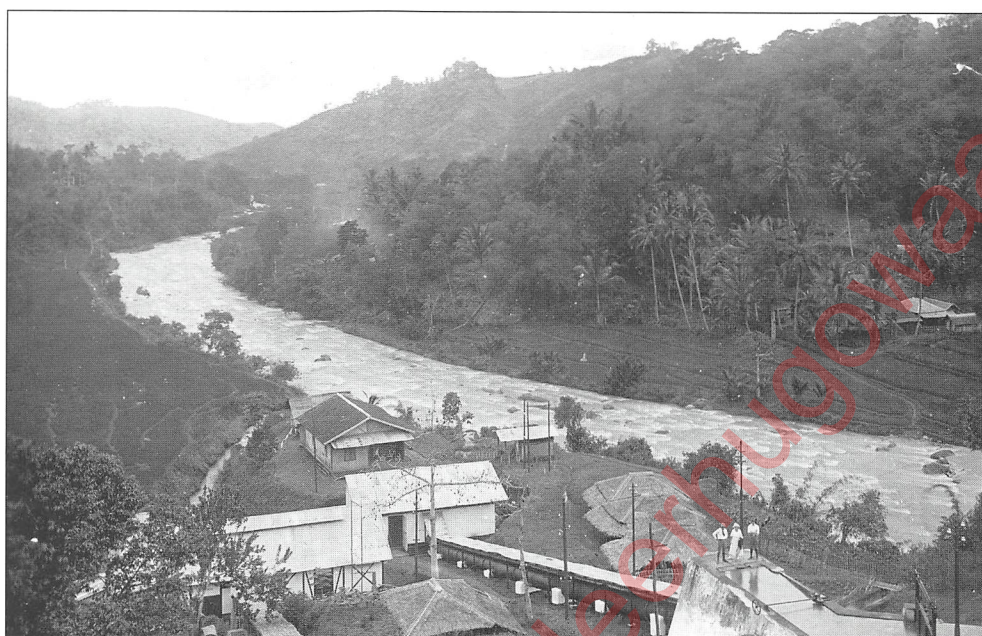
En zo schreef ieder op zijn beurt een bijdrage aan het blad waardoor wij in Heerhugowaard ook een beetje op de hoogte bleven van hoe het daar toging. Over hun activiteiten als militair werd echter weinig of niets geschreven; het waren voornamelijk de persoonlijke dingen die werden verteld.

Zoals in het verhaal van soldaat Wim Tesselaar die met zijn groepje overvallen werd door mannen van de T.N.I. maar op het nippertje wist te ontkomen. Hij verschool zich in een leegstaand oud huis dat echter na een korte tijd plotseling

Op de foto rechts
Dirk Deken (links) met
zijn maat

Een theeplantage op Java

doorzeefd werd met kogels. Gelukkig bleef Wim ongeschonden maar hij werd wel door de mannen meegenomen. Na ruim drie maanden gevangenschap werd hij met nog 5 man uitgeleverd tegen 5 officieren en 31 soldaten van de T.N.I. (Tentara Nasional Indonesia) Dat die drie maanden een vreselijke tijd voor hem betekende is duidelijk maar het

Thuiskomst van Dirk Deken met een erepoort en bloemen

vervelendste was dat niemand van zijn groep en daardoor ook zijn ouders en familie wisten waar hij was en of hij nog leefde.

Geluidsbandje

Een van de leuke dingen die ook door het thuisfront een keer geregeld werd, was het op een geluidsbandje opnemen van de stemmen van familieleden in café Groenland.

De toenmalige kapelaan Klinkenberg begeleidde een en ander. Er kwamen ook de stemmen op van bestuursleden van de toenmalige N.K.J.B. t.w. die van: Arie v. Langen, Jan Veldman en Siemen Groot. Het was ontzettend leuk voor de jongens om daar ergens op Java de stemmen van familie en bekenden te horen.

Gelukkig hebben alle Indië-gangers uit de Noord hun dienstitijd daar overleefd en zijn weer behouden in ons land teruggekeerd.

En daarvoor werd ieder op zijn beurt, wanneer hij thuiskwam, heel hartelijk ontvangen met bijna altijd een erepoort voor het huis en muziek van de fanfare. Helaas zijn er van de ruim 120.000 militairen toch ongeveer 6.500 omgekomen wat in feite toch een groot drama inhield.

PIKKENIEREN VAN RUSTENBURG TOT DE BROEKERVEILING.

Jaap Beers

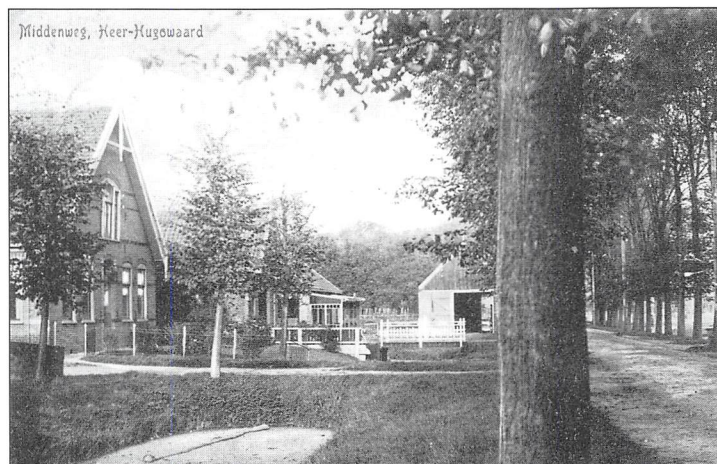

Foto boven: *café "de Rustende Jager" (2e huis van links) Broekerhoek. Hier bevond zich de overhaal*
 Foto midden: *de schuiten met groenten liggen op hun beurt te wachten bij de Broekerveiling*
 Foto onder: *de schuiten met groenten liggen op hun beurt te wachten bij de Broekerveiling*

Uit mijn kinderjaren, ik was toen 7 á 8 jaar oud, (1931 of 1932), herinner ik me dat door de armoede in de dertigerjaren mijn vader is gaan pikkenieren. Dat hield in dat hij kool en aardappelen bij de tuinders ophaalde per schuit en naar de veiling bracht.

Slabonen, zilveruien en alle soorten kool, aardappelen in mandjes van 12 kilo en slabonen in zakjes van 15 kilo.

De aardappelmandjes werden al heel gauw vervangen door kisten. Het vrachtvaren speelde zich voor een groot deel af langs de Rustenburgerweg met gehuurd materiaal (3 tons vletten). Er zat geen motor op, gevaren werd er met een "kloet" (vaarboom).

's Middags en 's avonds werd alles opgehaald bij de tuinders. Alle schuiten werden bij Ab Noorden, café de Rustende Jager aan de Middenweg tegenover de Rustenburgerweg, neergelegd. 's Morgens om half zes gingen we varen naar de overhaal.

Voor we bij Ab Noorden waren hadden we er al ongeveer twee á drie uur varen op zitten. Bij de H. Familie-school op 't Kruis, waren we dan door een sluisje gegaan. Tot de Broekerveiling was het dan nog circa vier uur varen met de kloet. Het was slecht vaarwater met vaak veel kroos.

Als je over de overhaal gezet werd kwam je in de ringvaart, daar werden langere kloeten gebruikt. Dat leverde vaak spannende momenten op door de harde wind of motorschuiten die langs voeren.

Eén keer in 1937 gebeurde het dat we zoveel water binnen kregen dat Ab Bruggencate stond te schreeuwen: "Varen, varen, niet kijken!". We bereikten toch nog de sluis. De beunen dreven in de schuit en ik was als 13-jarige, die niet kon zwemmen, héél kwaad op mijn vader maar ja, die voer in een andere schuit.

In het aardappelseizoen voeren we meestal met vijf schuiten achter elkaar, met één

man of kind, per schuit. Eenmaal door de sluis kwamen we dan in rustiger vaarwater tot de veiling.

Er lagen daar soms 50 schuiten te wachten, je was bij loting aan de beurt.

In de veiling kwam de keurmeester langs om de kwaliteit te bepalen. Je keek daarna met spanning op de klok wat de producten opbrachten. Daarna moest je naar verschillende plekken om de handel af te leveren. Die schuiten gingen naar de fa. Kamp of Kliffen, naar Kramer of De Nijs in Zuid-Scharwoude, naar de goederenwagens op het spoor of direct naar de handelaren.

Soms ook naar vrachtwagens die op het parkeerterrein stonden te wachten.

Het waren hele lange dagen, van donker tot donker voor weinig geld.

Pluters

Vroeger werden de vervoerders die de veilingproducten naar Alkmaar brachten "pluters" of "Alkmaar pluters" genoemd. Die naam was afgeleid van het type schip dat ze meestal voor het vervoer gebruikten; de pluut. Een slanke boot met een breed vlak en daardoor een goed laadvermogen.

De lengte van een pluut varieerde tussen de 9 en 12 meter. De pluut is een kruising tussen een botter en een haringsschuit. De pluut heeft een platte bodem, rechte voorsteven en geknikte boeg.

Met de komst van een spoorverbinding in 1902 verdwenen de pluters.

Op deze foto uit 1890 de Broekerveiling met op de achtergrond de schepen van de "Pluters" die de geveilde groente naar Alkmaar vervoerden.

HERINNERINGEN AAN JO VAN SCHAGEN

Jan van Schagen

Jo van Schagen is in de Noord vooral bekend geworden door zijn ijscowagens en later de ijssalon waar je overigens niet alleen ijs maar ook 'een patatje met' kon krijgen. Maar daarnaast deed hij van alles om de kost voor zijn grote gezin te verdienen. Een terugblik op een leven van hard werken.

*Rechts:
Jo van Schagen met
twee van zijn kleinkinderen Erik (links) en Mark Bruijn*

Jo van Schagen is geboren op 12 oktober 1909 in Heerhugowaard in het tweede of derde huisje aan de Kil. Dit heet nu de Oosterweg. Zijn vader was Simon van Schagen en zijn moeder Theresia Luken, die overleed tijdens de periode van de Spaanse griep. Simon en Theresia hadden 8 kinderen.

Na de dood van Theresia, hertrouwde Simon met de weduwe Ooievaar die ook al kinderen had.

Van mijn vader heb ik begrepen dat het niet gemakkelijk was thuis en dat de kinderen Ooievaar werden voorgetrokken door zijn stiefmoeder. Mede daardoor kwam hij veel over huis bij zijn oudste broer Dirk van Schagen, die fietsenmaker was aan de Rustenburgerweg vlakbij de Viersprong. Er ontstond een speciale band tussen hen, ook toen broer Dirk later naar Haarlem vertrok.

Onder het ouderlijk gezag vandaan kreeg mijn vader meer vrijheid om te gaan stappen met vrienden.

Zo leerde hij Anna Schuijt uit Heerhugowaard Noord kennen. Na een korte verkeringstijd bleek zij in verwachting en dat was natuurlijk helemaal fout in die tijd. Mijn vader kon vertrekken. Ik herinner mij nog dat hij vertelde dat Jan Schuijt, zijn latere schoonvader, zei dat hij niet meer mocht komen. Mijn vader antwoordde toen: "Dat ken je nou wel zeggen maar ik wil d'r hebben dus ik kom wel." En hij bleef komen en kreeg uiteindelijk zijn zin. Op 15 oktober 1932 traden Jo en Anna in het huwelijk en een paar maanden later werd hun eerste kind,

een dochter, geboren. Uiteindelijk kregen zij samen elf kinderen.

Bijverdienen op de kermis

Hun eerste woning was aan de Middenweg ter hoogte van de Rustenburgerweg tegenover de maalterij van Manus Schouten, later Zwetsloot. Daarna betrokken zij een woning in het centrum, de latere viswinkel van Jb. Dekker, tegenover Janus Swinkels.

In 1939 verhuisden zij door de sneeuw (het had in die dagen gigantisch gesneeuwd) naar 't Noordend, Middenweg 503. Er waren toen inmiddels 4 dochters geboren.

In de oorlog spinde mijn oma wol. Dit werd hun "ruilhandel" waarmee ze mede in hun levensonderhoud konden voorzien. Mijn vader was ondertussen werkzaam als transportarbeider bij de veiling in Noord-Scharwoude. Het huisje werd te klein en een buurman, Dorus Annes, wilde graag in de kleine woning. Hij had geen kinderen en wij waren inmiddels met 8 kinderen. In de Noord werden 6 nieuwe huurhuizen gebouwd en in één daarvan, Middenweg 547 kwamen wij te wonen. De huur van de woning was

hoger maar Dores Annes was bereid om gedurende enige tijd in het verschil bij te dragen. Ik herinner mij mijn vader als een hardwerkende man die alles deed voor zijn gezin. Er werd veel bijverdiend met o.a. obern op diverse kermissen, o.a. de Noordender kermis, de Swan, de Hengstman, de Zuid- Scharwouder kermis, bij Niek Rijper en zo waren er meer. Ook organiseerde hij een fietsenstalling tijdens de kermis of was hij opklopper bij het kaartjesbiljarten. Mijn vader was veel aan het werk, hij was graag onder de mensen en hield van gezelligheid.

Zakken naaien

Zijn werk als transportarbeider bracht hem ook bij veel tuinders in de omgeving. Hij was specialist in het dichtnaaien van zakken met aardappelen van 50 kg. Samen met de diverse keurmeesters kwam hij in de hele regio.

Hij kon goed biljarten. Dit kwam omdat ze ook wel eens op werk moesten wachten en dan verbleven ze in het veilingcafé van Ger Hop, waar een biljart stond. Nu waren er ook wel keurmeesters die van biljarten hielden. Zij hielpen dan

met het dichtnaaien van de aardappelzakken, om daarna samen ergens een potje te biljarten. Mijn vader vond dat geweldig, al zei hij wel dat je de keurmeester af en toe moest laten winnen, anders deden ze het niet meer.

Mijn vader zat ook tijdelijk in het afdelingsbestuur van de KAB, de Katholieke Arbeiders Bond als secretaris. Ik herinner me dat de notulen daags voor de volgende vergadering nog gemaakt moesten worden. Dat was niet zo'n goede eigenschap, alles zo op het laatste moment nog in orde moeten maken.

Wanneer er bij de transport in het voorjaar minder te doen was, mochten sommigen ander werk zoeken. Dit ging bij loting. Dan werd er werk gezocht in omliggende polders. Bijvoorbeeld bieten op stik zetten (uitdunnen) in de Groetpolder, waar wij als kinderen dan op woensdagmiddag en zaterdag mochten helpen. Het werk werd aangenomen voor een bepaald bedrag dus dat gaf weer wat extra's. Daarna ging hij meestal aardappelen rooien. Dit begon in Broek zo rond eind mei en dan naar de Waard en de Wieringermeer om dan te eindigen in de

Jo van Schagen zoals velen hem zich zullen herinneren. Hier, bij een jubileum van de Sint Jozef school in De Noord, werd er ook getrakteerd op ijs. Naast Jo van Schagen Tiny Oudeman-Groot van Middenweg 530A, die toen in de oudercommissie zat.

Houtrakpolders in september. Ondertussen was er dan wel weer voldoende werk bij de transport.

Gezelligheid

Was het dan altijd maar werken wat de klok sloeg? Nee, er was ook wel eens tijd voor een verzetje. Het waren wel geen echte vakanties, maar wel jaarlijks een avondje naar de "lichieskermis" in Alkmaar. Ook zijn we nog eens op zondag met zijn allen naar het Speelduin in Schoorl geweest. Met een vrachtschuit. We vertrokken 's morgens vroeg vanaf de Langebalk. Het was nog in de tijd dat Bello reed, ook de neven en nichten van Ursem waren die dag mee.

Jo was ook een liefhebber van kaarten. Zijn rondje bestond eerst uit: Jan Tesselaa, Bertus Hoek en Gert Molenaar. Latere maten waren o.a. Niek Doodeman, de kapper, Henk van Woerkom en Cor Ursem. Er werd altijd gepandoerd. Met belangstelling zaten we soms te kijken en te luisteren zonder te begrijpen wat de kaarttermen piek, polk of praatje nou echt betekenden.

Cor Ursem van het café en het kruidenierswinkel in de Noord was zijn zwager. Op zondag uit de kerk werd daar altijd een kopje koffie gehaald, een borreltje gedronken en natuurlijk werd er gebiljart. Als het te laat werd moesten wij hem ha-

len. Steevast met de woorden: "Vader, de soep is klaar". Het antwoord stond ook vast: "'t Potje is zo uit, ik kom." Maar echt komen bleek toch een moeilijke gang.

Ijsjes en "een patatje met"

Halfweg de jaren vijftig nam mijn vader twee ijscowagens over van Jo Baars. Ook weer om bij te verdienen voor zijn gezin. Eén bakfiets en een staanwagen. Dit betekende voor ons als kinderen, vader helpen met mooi weer en rondjes rijden. Zo werd hij een concurrent van Piet Buurman die ook nog wel eens een rondje door de Noord wilde venten. Op zich was het wel leuk werk maar je zat wel vast. Het ijs werd betrokken van Boots uit Zuid-Scharwoude, die een goede kwaliteit ijs had. Wanneer het niet opraakte mocht mijn vader het opslaan bij het Koelhuis van J.C. van Langen.

Toen Cor Ursem plannen had om zijn kruidenierswinkel uit te breiden cq. te verplaatsen naar de stal, kreeg vader het aanbod om in de oude winkel een ijssalon te gaan runnen. Dit bood nog meer mogelijkheden om bij te verdienen. In mei 1957 werd de ijssalon geopend. Naast ijs verkocht hij ook snoepwaren, patat en kroketten.

Trefpunt voor de jeugd

Voor de kinderen uit de Noord was de IJssalon van Jo van Schagen tegenover de kerk een begrip. Ieder kind kreeg als zakgeld wel een stuiver of een dubbeltje. Daar kon je dan een stroopsoldaatje voor kopen. Als je iets meer zakgeld kreeg, kon je op een gegeven moment ook "een patatje met" kopen. Op zondagmiddag trof je bij de IJssalon je vrienden en vriendinnen met allemaal hetzelfde doel: dubbeltjes en kwartjes omzetten in snoep of patat. Het zakgeld dat je kreeg werd elk jaar verhoogd met een stuiver of een dubbeltje. Deze wekelijkse gang naar de IJssalon is voor velen een jarenlang terugkerend ritueel geweest.

De ijssalon was niet aan huis. Dus mijn vader was altijd weg. Dit heeft hij volge-

houden tot 1969 waarna Jan Kunst de snackbar op 8 december 1969 voortzette in de bakkerij van Jo Blank. (Nu snackhuis Hugo). Voor de goodwill werd f 1000,- betaald.

Op 53 jarige leeftijd werd de transport geruild voor een baan bij Kramer zuurkool in Zuid-Scharwoude. Hij werd daar koolontvanger, mede vanwege de kennis om juist in te schatten hoeveel kool er in een schuitje zat. Om hetzelfde te kunnen verdienen als bij de transport moesten er dagelijks enige overuren worden gemaakt. 's Morgens om 7 uur beginnen en 's avonds om 9 uur klaar. Toch heeft hij daar met plezier gewerkt tot aan zijn pensioen. Later bleef hij nog wel met de ijskar de markt bezoeken in het centrum. Dit waren soms goede middagen, waarop hij veel verdiende.

Door de jaren heen werd ook thuis een bijdrage geleverd aan de inkomsten. Op herfst- en winterdagen werden er bonen uitgezocht voor zaadhandel Jacob Jong of voor de gebroeders Bakker. Dit alles gaf wel een binding binnen het gezin.

In 1976 kreeg zijn vrouw tijdens een klaverjasdrive van het KVG, een hersenbloeding. Veertien dagen later op 63 jarige leeftijd overleed zij. Dit was wel een klap. Hij bleef over met 2 zoons die nog thuis woonden.

Toen in 1977 "De Zicht" in de Noord werd gebouwd, kon hij daar een woning huren, waar hij samen met zijn zoon introk.

Een moeilijke tijd volgde. De balans tussen zin en onzin moest weer gezocht worden. Hij bleef graag een potje biljarten en daar was dan ook altijd dat borreltje wat zo lekker was. Het ging niet altijd goed maar het is gelukkig wel altijd goed afgekomen. Vader kon moeilijk alleen zijn en probeerde dan ook te "daten". Dat lukte niet direct, tot hij kennis kreeg aan mevrouw Snel-van Keulen die ook in "De Zicht" woonde, de weduwe van slager Rein Snel uit de Noord die al heel lang alleen was. Samen hebben zij nog mooie jaren beleefd met elkaar en de beide gezinnen.

Vanaf 1988 was hij lid van de Culturele Club De Noord, waarvan hij de maandelijkse clubavonden graag bezocht. Ook daar was weer de gezelligheid, waar hij zo van hield. In 1996 tijdens een feestelijke clubavond op 12 maart werd hij plotseling niet goed en overleed in Café Bleeker. Hij is zagezegd in het harnas gestorven. Na de eerste schrik, was dit toch het mooiste wat wij, zijn kinderen, hem konden wensen.

Jo van Schagen, een man die hard werkte voor zijn gezin. Een man, die zijn plezier vond in en tijdens zijn werk en hield van gezelligheid. Hij werd 86 jaar oud.

Hier rooit hij de aardappelen op onze tuin naast "De Zicht". Op de achtergrond het huisje waar hij de laatste jaren heeft gewoond

DE STATIONSWEG 50 JAAR GELEDEN

Jan Luken en Ria Put-Luken

In de lente van 1957 verhuisden wij van de 4e Kil (zie de Overhaal 2006) naar de Stationsweg. We hebben daar tot 1967 gewoond. Met de dubbele paardenwagen van buurman Willem Groot ging de verhuizing prima. De eerste tijd was het wel wennen voor ons, van zo'n rustig pad naar wat voor die tijd, een drukke straat was.

Hoe was het aan de Stationsweg zo'n 50 jaar geleden?

Op deze foto uit 1963 de schrijvers van dit artikel Jan en Ria Luken in hun jeugdijaren.

v.l.n.r.

Jan Luken, Truus Groot, Ria Luken en Guda Luken

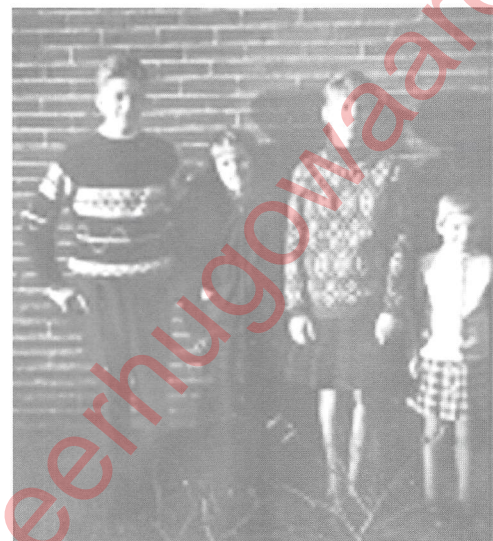
Het was een kinderrijke buurt dus er was altijd wel iemand om mee te spelen. Als we na het brood eten nog even buiten mochten spelen gingen we vaak schuilhoekjes maken met de buurtkinderen. Dat waren o.a.

Gerard, Kees en Willie Visser, Maarten en Arie de Haas, Sjaak, Hans en Truus Groot, Nelly en Marry Evers, NellieVreker, Inge Kout, Ineke van Leien, Ellie Tessel en Gurie Stammes.

Ook werd er door de jongens gevoetbald. Knikkeren en hinkelen deden we ook vaak en touwtje springen of bokspringen. Een plaats waar zich van alles afspeelde was het pad van Kwantes.

Dat was een pad aan de Stationsweg dat liep tussen Hoekema en de Boorder in naar een paar percelen akkerland en het kassenbedrijf van meneer Kwantes, een man op leeftijd, die Chrysanten kweekte.

De kruidenierswinkel van Duinker. Hier is nu kapsalon Schouten gevestigd

In dat pad kon je bomen klimmen, slootje springen en takken zoeken om pijl en boog te maken. Die takken pikte je dan van Kwantes die had bamboestokken staan naast zijn Chrysanten.

Voor anderen was het pad de plek waar de eerste stappen op het liefdespad werden gezet, want met een groep opgroeien de kinderen maakte je van alles mee. En natuurlijk op woensdag en zaterdagmiddag tv kijken bij Maarten Visser, met zijn allen op de grond zittend.

De eerste tijd dat we aan de Stationsweg woonden gingen we lopend naar school. Soms mocht je wel eens achterop de fiets bij iemand, dan was je er lekker snel. Ria ging vaak samen met haar vriendinnetje Truus Groot naar de Mariaschool aan de Dreef. Op een keer op de terugweg zagen ze bij Kwantes, aan de Middenweg een vlot in het water liggen. Daar gingen ze fijn op spelen. Ze deden buurvrouw Dirkje Couperus en buurvrouw Elzinga na, dat deden ze wel vaker. Ze gingen zo op in het spel, dat Ria ongemerkt Truus een zet gaf zodat ze pardoes in het water viel. Nou ze was behoorlijk nat hoor, dus snel naar huis. Buurvrouw Groot was ontzettend kwaad op Ria maar ze had het niet expres gedaan en Truus en Ria bleven evengoed vriendinnen.

Bewoners (1960 - 1979) aan de Noordkant

Wokke
De Krijger
Kerkwer
Pronk
Bakker
Wijnker
Wokke
Wester
Konijn
De Boer
Kloosterboer
Leien
Luken
Couperus
Groot
Elsinga
Vreker
Tessel
De Haas
Visser
Steur
Hoekema
De Boorder
Luchtig/Krul
Riemersma

Bewoners 1960 - 1970 aan de zuidkant

Glas
Meester
Duinker
Raatjes
Polanen
Clerk
Ter Velde
Van de Hurk
De Boer
De Boorder
Knip/Van Leien
Visser
Evers
Kroone
Bakker
Stet
Kout
Stammes
v.d. Sluis
Wester
Bosman
Gaalis
Wijdenes
Fokkes
Pols

De middenstand in de buurt

Glas, meubelstofferder en meubelverkoop.
Vivo kruidenier, Jan Duinker.
Beginnend hobbyhuis, Piet Bakker.
Fysiotherapeut, Konijn.
Piet Bakker, brandstoffenboer.
Centra kruidenier Bakker, later Bosma
Maarten Visser, Radio/ TV/ Witgoed.
Bij Jan Stammes kon je terecht voor geitjes of konijntjes.
Bakker Riemersma. Slager Weidenes.
Melkboer Fokkes.
Pols Manufacturen.
En bij Henk Koek kon je terecht voor gebruikt hout.

De boodschappen deden wij bij Jan Duinker. Daar kon je altijd terecht ook na sluitingstijd. Dan ging je gewoon achterom en werd je evengoed geholpen.

Op zondag kregen we altijd 10 cent zondagsgeld en dan kon je bij Duinker achter snoep uitzoeken voor je centjes. Die mensen zullen het wel druk gehad hebben in die tijd.

Jan Duinker had oude motorfietsen. Boven op zijn schuurzolder lagen allemaal onderdelen. Soms, zondagsochtends, startte hij een van zijn motoren, wij stonden dan te kijken als hij met zijn vrouw achterop weg reed.

Spelletjes en kattenkwaad

Bij de familie Visser was het zondagsmorgens altijd gezellig. We mochten daar sjoelen of andere spelletjes doen en dan draaide ze de LP van de Fouryo's op de pick-up. Twee nichten van buurvrouw Visser zongen erbij.

Zaterdag was het vaak heel gezellig in ons buurtje. Dan stonden allerlei burens bij elkaar te praten en de kinderen waren dan samen buiten aan het spelen. Op een keer reden er drie dronken mannen met een Agria tweewielige trekker met aanhangwagen tegen een lantarenpaal aan, die brak en viel om. De mannen hadden barre schik.

Iedere avond reed een wagen met melkbussen door de Stationsweg die bij verschillende boeren bussen ophaalde en bracht. Dan verschuilden wij ons achter een heg tot hij na het lossen weer weg reed. Dan renden wij er achteraan en hingen achter aan de wagen tot de volgende boer. Vlak voor hij stil stond sprongen wij er af en kropen weer weg. Aan het eind keerde de vrachtwagen op de Westerweg en reed terug naar de Middenweg. Daar sprongen we er weer af.

Ook gingen er veel trekkers en paard en wagens door de straat, op weg naar de veiling in Broek op Langedijk. We vroegen dan (op woensdagmiddag) of we mee mochten rijden. Soms mocht dat maar

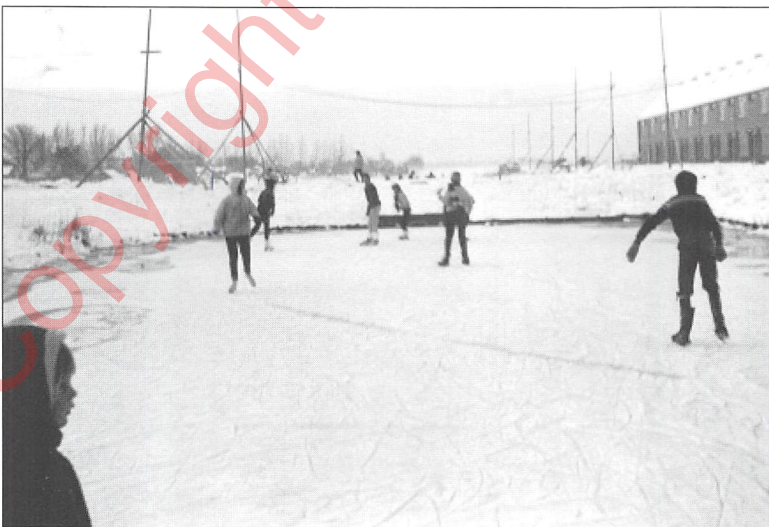
*Foto rechts:
Kent u ze nog? de drie-
wielige Tempo bestel-
autootjes*

soms ook niet. Dan hingen we ook wel stiekem achter aan de wagen dan kon je met je benen op de achteras van de wagen komen en zo hing je dan tot de veiling in Broek aan de kar. Na een rondje op de veiling gelopen te hebben zocht je weer een andere trekker of paardenkar uit om mee terug te rijden.

Ja, zo deden we wel eens ondeugende of gevaarlijke dingen. Belletje trek of expres voor het huis van iemand ballen die daar een hekel aan had. Bijvoorbeeld bij Piet en Aafie Kroone. Die man pakte dan de bal die in de tuin gekomen was en sneed hem dan soms lek.

Het gebeurde wel eens dat wij vervelend geweest waren, dan moesten we direct na het eten naar bed. Nou daar waren wij niet blij mee dat kun je begrijpen. Zaten we voor het raam van de slaapkamer te kijken naar al die buurkinderen die nog lekker buiten aan het spelen waren. Meestal hadden we nog helemaal geen slaap, dan gingen we tweestemmig zingen of we maakten van de hor en dekens een tent. Hadden we evengoed lol. Tot er van beneden geroepen werd; "En nou slapen gaan potverdorie". Dan was het over met de pret en gingen we eindelijk slapen.

*Schaatsen op de nieuw
gegraven grachten in de
nieuwbouw ten noorden
van de Stationsweg
waar in de jaren '60 de
eerste Hoogoven-
woningen werden ge-
bouwd. In de zomer
werd er ook gezwom-
men*

Nieuwe riolering

Begin jaren '60 werd er nieuwe riolering aangelegd. Dat was voor de kinderen van de Stationsweg weer een mooie tijd, want zo konden we lekker over de rioolbuizen springen of er door kruipen. Ook met het verstoppertje spelen werd er gebruik van de buizen gemaakt. Nadat de riolering klaar was kregen we een mooi voetpad waar we fijn op konden rolschaatsen. Als het slecht weer was konden we dit ook bij Kout in de schuur doen.

Jan mocht soms in de vakantie melkboer Fokkes helpen met venten. Die reed toen nog met een klein driewieler vrachtwagentje, een Tempo. Dan mocht hij de bestellingen naar de klanten brengen. Zo kwam het dat hij ook met de leverancier van de melkfabriek Melco uit Heiloo op woensdagmiddag mee mocht met de Commer vrachtwagen. Een deel van Westfriesland door om bij de melkboeren o.a. flessenmelk, yoghurt, vla, gort en karnemelk te brengen. Een prachtig tochtje voor een jochie van een jaar of tien. Aan het eind van de middag reed Hein Schoonhoven, zo heette die chauffeur, weer terug naar de fabriek in Heiloo. Daar stapte Hein op de DKW brommer en Jan achterop, zo bracht hij Jan weer terug naar huis. Hein kwam zelf uit Brabant maar was bij de familie Beers aan de Rustenburgerweg in de kost. Die ritten met de Commer blijven hem altijd bij, niet wetend dat hij later zelf ook een Commer zou bezitten n.l. die van Komen de brandstoffenhandel van de Oostdijk.

*Het gezin van Arie Luken en Jopie Wokke
v.l.n.r. Aad, vader Arie, Ria, Moeder Jopie met Guda op
schoot, Pé en Jan Luken
Heerhugowaard*

*v.l.n.r. Inge Kout, Jan Luken, Ria Luken Pé Luken en Koos
Zuurbier bij de Fort Prefect
Op de achtergrond de huizen aan de zuidkant van de
Stationsweg richting Middenweg*

Ook hadden wij een eigen sleutelhok/schuurtje gemaakt achter de bestaande schuur. We hebben daar heel wat afge-sleuteld, eerst aan fietsen later ook aan eigen brommers en die van vrienden. Maandagavond kwamen wij met onze vrienden bij elkaar in ons schuurtje, dat we "Huize Lol" noemde, om na te praten over het weekend en te luisteren naar de Rolling Stones Show. Dat was onze favoriete band. Ja, we hebben heel wat plezier gehad in "Huize Lol".

Als het lekker zomerweer was en we waren vrij van school gingen we met een groepje kinderen uit de straat naar het kanaal Alkmaar/Kolhorn om te zwemmen. Nadat ze begonnen waren te bouwen aan de huizen van de Hoogovens, die bij ons achter het huis werden gebouwd, hadden ze daar ook grachten gegraven, waar we fijn in konden zwemmen het eerste jaar. Lekker dicht bij huis.

Met al deze herinneringen blijft de Stationsweg voor ons nog steeds een van de mooiste straten van Heerhugowaard.

Bronnen;

Met dank aan broer Aad en Pé voor het leveren van foto's en het meedenken

Overige foto's uit het boek Heerhugowaard '45-'95

*Het toenmalige station
aan de Stationsweg*

Station, H.F. Waard

REACTIES OP FOTO'S UIT DE VORIGE OVERHAAL

Op deze foto uit onze rubriek Wie, Wat, Waar...? uit de vorige Overhaal kwamen diverse reacties o.a. van mevr. Breed-Beers en mevr. Beers-de Goede. Het betreft een uitje naar Schiphol van de pikkeniers waarover u in deze Overhaal een artikel vindt op blz. 24 en verder. Zij hebben de meeste personen weten te benoemen

1. J. Beers Jz. 2. Truus Beers-Oudemans 3. Tinie Buisman 4. Jb. Wittebrood 5. Nel Kok 6. Mevr. Biersteker
7. J. de Groot 8. Mevr. De Groot 9. J. Beers 10. Onbekend 11. Lou Brink 12. P. Dekker 13. Bets Brink
14. Mevr. Kuiper 15. J. Kuiper 16. Mevr. H. Wittebrood 17. Onbekend 18. Mevr. Mantel 19. Kees Kok
20. Mevr. Dekker 21. Onbekend 22. Wim Smit 23. Klaas Smit 24. Mevr. G. Smit 25. Jb. Buisman 26. Onbekend
27. Onbekend 28. Bram Biersteker 29. Jb. Modder 30. Mevr. M. Beers 31. H. van Dijk 32. Onbekend

Op de foto van het accordeonorkest kwam een reactie van mevr. Swart-Kooij.

Het orkest is opgericht omstreeks 1940 door Annie Kostelijk. Het is later opgeheven maar na een reünie weer heropgericht. Het orkest bestaat nog steeds. De foto is van omstreeks 1944/'45

Geheel rechts naast het decor staat Cor Geerlings, de dirigent, en geheel links Dirk Swart, de voorzitter.

Achterste rij v.l.n.r. Annie Kooij, Arie Rootjes, Annie Blauw (piano), achter het drumstel Jan Swart, Bob de Groot, Marietje Mooij en Peter Beers

Voorste rij v.l.n.r. Elly Mantel, Bert Kuiper, Annie Mantel, Ria Koeman, Marry Kooij en Atie Kuiper.

WIE, WAT, WAAR...?

Weer een paar foto's waarvan we weinig of niets weten. Kunt u ons helpen?

U kunt bellen 072 - 5713293
of stuur een mailtje naar
historisch.heerhugowaard@quicknet.nl

Vu024

Vu025

Van deze foto is alleen bekend dat hij ergens aan de Rustenburgerweg is genomen. De jongen in matrozenpak is ?? Beers

Vu026

Copyright St. Historisch Heerhugowaard

WAPEN VAN HOOGHEEMRAADSCHAP HOLLANDS NOORDERKWARTIER

Lisa Beerepoot

Het schild vormt de kern van het wapen. Het grijpt rechtstreeks terug op het wapen van het bij velen nog wel bekende, in 1993 opgeheven Hoogheemraadschap Noordhollands Noorderkwartier.

Dat hoogheemraadschap werd opgericht naar aanleiding van de watersnood van januari 1916. Toen braken de dijken langs de Zuiderzee door met een grote watersnood tot gevolg. Deze ramp vormde voor de provincie aanleiding om het over vele waterschappen versnipperde dijkbeheer in handen van een enkel nieuw en krachtig hoogheemraadschap samen te bundelen. Daarmee was tevens de eerste grote waterschapsconcentratie in Nederland een feit.

De rode klimmende leeuw van Holland symboliseert het land en het werkgebied

van Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier. Links in het schild vinden we zilveren en blauwe banden als verbeelding van het water. Er zijn zes zilveren banden, voor ieder waterschap dat op 1 januari 2003 in het nieuwe hoogheemraadschap opging één.

Het schild is geplaatst op een dubbelkoppige adelaar en wordt gedekt door een keizerskroon, rechtstreekse herinneringen aan Karel V. Keizer Karel is voor de waterstaat van Noord-Holland van enorm belang geweest. Zo gaf hij in 1544 opdracht tot de vorming van de Schermerboezem, de grote waterberging van Noord-Holland. Het oude Hoogheemraadschap van de Uitwaterende Sluizen voerde als beheerder van die boezem vanouds de keizerskroon en de dubbelkoppige adelaar in zijn wapen.

Als opvolger van 'Uitwaterende Sluizen' is het nieuwe hoogheemraadschap als een van de weinige overheidsorganisaties in Holland gerechtigd die kroon en adelaar te voeren. Hiermee wordt meteen recht gedaan aan de grote betekenis van Karel V voor de waterstaat van onze regio.

Alles over provinciale-, gemeente- en overige wapens kunt u vinden op de website www.ngw.nl.

HET LEVEN VAN AGGIE BEERS-BERGMANS

Tekst: Ed Dekker

Op bezoek bij Aggie Beers-Bergmans (geboren in 1922). Ze woont aan De Zicht in Heerhugowaard-De Noord. Openhartig vertelt Aggie over haar leven. Over vroeger en nu. Een bijzondere ontmoeting.

rechts:

Aggie Beers, augustus 2009, in de achtertuin van haar woning aan De Zicht in Heerhugowaard-De Noord.
(foto Ed Dekker)

Vader Henk Bergmans (1877-1956). en moeder Anna Bergmans-Ottenbros (1883-1970)

Aggie (Agnes Henrica) is de jongste van het gezin van Hendricus Cornelis Bergmans en Anna Ottenbros. Alle negen kinderen zijn geboren in Heerhugowaard. Het ouderlijk huis stond aan een van de 'Killen'.

Heerhugowaard kende vroeger vier Killen: de Eerste Kil, Tweede Kil, Derde Kil en Vierde Kil. Aan deze doodlopende paden, die uitkwamen op de Middenweg, stonden enkele huizen. De huidige Van Loonstraat was ooit zo'n Kil. Aggie weet niet meer aan welke Kil zij woonden. Vader Henk Bergmans was los arbeider. Hij is geboren in Warmenhuizen. „Vader was al jong wees. Zeker op zijn veertiende waren zijn vader en moeder al overleden. Zijn ouders kwamen uit Noord-Brabant. Meer weet ik daar niet van.”

Koolschuit trekken

Henk Bergmans liep scheef. „Vader had hoogstwaarschijnlijk een heupafwijking. Daar kreeg hij steeds meer last van. Op jonge leeftijd was hij eigenlijk helemaal uit elkaar gescheurd. Als jongen van veertien trok hij de koolschuit naar de veiling in Broek op Langedijk. Hij werkte toen bij een tuinder. Zwaar werk, dat trekken vanaf de wal.”

„Die heupafwijking van vader is waarschijnlijk erfelijk. Vijf van mijn kleinkinderen hadden bij de geboorte ook een dergelijke afwijking. Zij konden worden geholpen met een spreidbroek. Daarmee werd de afwijking gecorrigeerd. Renske is op haar zeventiende geopereerd.”

Als wees werd Henk Bergmans ondergebracht bij de familie Jansen in Waarland. „Hij was een thuishaalder, zo heette dat. Jansen was een bouwer. Bij hem zal vader hebben gewerkt.”

Huishoudster pastorie

Henk Bergmans is een zoon van Gerardus Bergmans en Trijntje Jansen. Hij had drie zussen: Trijntje, Agnes en Guurtje. „Allen bleven ongetrouwd. Naar Agnes ben ik vernoemd. Guurtje was jaren huishoudster op de pastorie hier in De Noord. De mensen noemden haar Frida.”

Archiefonderzoek leert dat grootvader Gerardus Bergmans is geboren in Bergeijk, in 1841. Het is niet bekend waarom hij vanuit Noord-Brabant naar Noord-Holland is getrokken. Hij trouwde in 1872 in Warmenhuizen met Trijntje Jansen. Gerardus woonde toen officieel nog in Bergeijk. Trijntje Jansen is in 1838 geboren in Oude Niedorp, als dochter van Machiel Jansen en Niesje Bijwaard. Haar eerste man Simon Put was overleden. Na hun huwelijk gingen Gerardus en Trijntje Bergmans-Jansen wonen in Warmenhuizen.

De moeder van Aggie, Anna Bergmans-Ottenbros, kwam uit een groot gezin. Haar wieg stond in de gemeente Berkhout. Anna is een dochter van Dirk Ottenbros en Maria Johanna Goossens. Maria Johanna Goossens stierf jong. Opa Ottenbros hertrouwde met Trijntje Molenaar. Ook het tweede huwelijk schonk hem kinderen.

Als thuishaalder bleef vader Henk Bergmans bij de familie Jansen in Waarland tot zijn huwelijk. Hij trouwde op 25 januari 1910. De negen kinderen van Henk en Anna zijn geboren in de periode 1910-1922.

De negen kinderen:

- *Gert (Gerardus Theodorus), 19 november 1910*
- *Marie (Maria Johanna), 8 november 1911*
- *Dirk (Theodorus Gerardus), 4 december 1912*
- *Frans (Franciscus), 8 februari 1914, overleden 13 maart 1914*
- *Frans (Franciscus Hendricus), 15 april 1915*
- *Jan (Johannes Petrus), 15 april 1915*
- *Trien (Catharina Pauline), 2 september 1916*
- *Klaas (Nicolaas), 26 augustus 1918*
- *Aggie (Agnes Henrica), 19 oktober 1922*

Armoede

De kinderen groeiden op in armoede.

„Niet te peilen, zo groot de armoede geweest moest zijn. Moeder heeft er wel eens iets over verteld. Soms had een boer iets te vieren en kreeg vader een koekje. Dat at hij niet zelf op. Hij nam het meer naar huis, voor zijn kinderen.”

„Gert, de oudste, moest eens met een plak raap naar bed. Ander eten was er niet. Onvoorstelbaar. Eén keer ging moeder te nieuwjaarswensen, de nood moet toen heel hoog zijn geweest, langs de deuren, in de hoop om geld te krijgen voor je wens. Van een rijke boer kreeg ze een gul-

den, dat was heel veel. Maar het meeste kreeg ze toch van de armsten.”

„Het verhaal van die raap en het nieuwjaarswensen vertel ik wel eens aan mijn kleinkinderen. Dan kijken ze je aan met open mond. Het is ook niet te geloven, zeker nu niet, nu kinderen opgroeien in weelde.”

A.C. de Graafweg

Het gezin Bergmans-Ottenbros is drie keer verhuisd. Na de Kil werd een arbeiderswoning betrokken aan de Westerlangereisdijk, de huidige A.C. de Graafweg. Dit huisje was eigendom van veehouder Pieter Borst. Henk Bergmans werkte bij hem.

De woning is gesloopt in 1936 voor de aanleg van de provinciale weg Nedorper Verlaat-Wognum. Het stond ter hoogte van de huidige parkeerplaats langs de provinciale weg, tussen de percelen A.C. de Graafweg 8 (de boerderij van vroeger Pieter Borst) en 10.

De familie Bergmans was verhuisd naar een ander werkmanshuis van Pieter Borst, A.C. de Graafweg 12. Daar stonden drie huizen achter elkaar. De burens waren Bruyn en Heggelaar. „Bij ons stond jongvee van Borst. Dat verzorgde vader. Hij kon niet zoveel meer. Voeren, staartenwassen, dat soort klusjes deed hij.”

Vader is overleden in het huis Kerkweg 8 in Veenhuizen, in 1956. „Na de A.C. de Graafweg zijn vader en moeder naar Veenhuizen gegaan, naar een werkmanshuis van Arie Appel. Daar werkte Frans. Ze hoefden geen huur te betalen. En Frans kreeg gratis melk.”

Lopend naar school

Aggie ging lopend naar school. Op klompen van de A.C. de Graafweg naar De Noord. „We liepen via de Schapenweg en het kerkepad. Dat is nu de Harlingerstraat. Daar deed je drie kwartier over. De kloven zaten in je benen, van de klompen.” Hoofdonderwijzer was meester Jansen. „Een heel fijne meester. Hij kon heel mooi vertellen. En hij dwong ontzag af, meester Jansen kon ons in toom houden.”

*Slabonen plukken.
Vader Henk Bergmans
(rechts) werkt bij het
bedrijf in Oude Niedorp
van de Langedijker
conservenfabriek Peter
Verburg. Dirk
Bergmans, broer van
Aggie, staat vierde van
rechts.*

Aggie, vijf jaar

Bij hem durfde je niks uit te halen. Als ik mijn brood was vergeten, kreeg ik brood van meester Jansen."

„Op school ruilde ik wel eens brood. Mijn moeder bakte altijd zelf brood. 'Platters' heette het eigen brood. Of 'hardkoeken'. Brood van de bakker vonden wij een trak-tatie. Met wie ik mijn brood ruilde? Dat weet ik niet meer."

Schuil houden

Over de armoede thuis weet Aggie nog meer te vertellen. „Rekeningen betaalde moeder met twee kwartjes tegelijk af. Het hele bedrag in één keer was te veel. Soms deed moeder de deur vast als iemand om geld kwam. Dan was er zogenaamd niemand thuis en moesten wij ons schuil houden."

„We raakten uit het ziekenfonds, dat konden we niet meer betalen. Vlak daarna, dat zal je altijd zien, werd Frans ziek. Dokter Postma uit Oude Niedorp hielp toch. 'Ik weet dat je wel wilt betalen', zei hij. Maar moeder kón niet betalen. Hij verscheurde de rekening."

„We hadden het zo arm, moeder zou zichzelf nog eens weggeven. Toch had zij altijd iets voor een ander. Als het koud was, kreeg de postbode, Arie van Breugel, een kopje erwtensoep. Moeder was een sterke vrouw, zij kon alles aan."

Armenbankjes

In de kerk zaten vader, moeder en de kinderen op de armenbankjes. „Dat was onze plek. Armenbankjes waren kosteloos. Later kon vader plaatsen kopen. Die zaten beter. Soms konden we op zondag mee met Borst naar de kerk, meerijden in de kapwagen."

Op zondag droeg Aggie een jurkje met een wit boezeltje. „Dat was een mooi schortje, keurig gestreken." Kleren gingen heel lang mee. Altijd werden ze ver-steld. Af en toe kwam oma Ottenbros uit Hoorn om

kleding te verstellen. Ze kon meerijden met een bodedienst. „Van moeder moesten we er altijd heel bijlopen. En schoon. Hoe groot de armoede ook was."

De beste vriendin van Aggie als school-kind was Gerie Oudhuis. De familie Oudhuis woonde ook aan de A.C. de Graafweg, in de Paula Hoeve. „We liepen samen naar school. Niet altijd. Als we kwaad op elkaar waren, gingen we alleen. Dat was de volgende dag weer over." Enkele van haar andere vriendinnen uit die tijd waren Gré Gildemeijer van de Schapenweg en Annie Groot. „Allemaal zijn ze overleden, Gerie Oudhuis vorig jaar." Vaak speelde ze met haar buurjongen, Cor Bruyn. Ook Cor leeft niet meer. Piet Floris vond ze op school een pittig joch. „En ook Antoon Groot. Of zij dat van mij wisten? Helemaal niet." Met Cor Bruyn liep ze met Sint Maarten. „We gingen helemaal naar de Middenweg."

Stoeltje zetten

Ook een feest om naar uit te kijken was Sinterklaas. „Dan kreeg je enkele cadeautjes. Bij de schoorsteenmantel hing je een kous op. Hopelijk zat de volgende dag er iets in. Bij buurvrouw Heggelaar en buurvrouw Bruyn mochten we stoeltje zetten." „Op mijn twaalfde jaar geloofde ik nog heilig in Sinterklaas. Nu als ze vijf jaar zijn geloven ze al niet meer. Zwager Piet Ruiters maakte als Zwarte Piet mij een keer heel bang. 'Hufter', zei ik later tegen Piet. 'Kreng dat je bent!'"

De ooievaar, daar geloofde ze ook in. „Heel graag wilde ik een broertje of zusje. Ik was de jongste. De oudsten gingen al heel snel uit dienen, zoals dat heette. Meestal bij een boer in betrekking. Daar op het land of in de huishouding werken en daar ook wonen. Dan kwamen ze alleen thuis de was brengen. Ik had een kikker gepakt en vastgebonden boven aan de dakgoot. Ik hoopte dat de ooievaar zou komen. Om een broertje of zusje te brengen."

Vader en moeder
Bregmans bij hun huisje
in Veenhuizen, Kerkweg
8. Daar is vader in 1956
overleden.

Vastentrommeltje

We drinken thee en Aggie trakteert een stukje chocolade. Ze moet denken aan het vastentrommeltje in haar jeugd. „In de vast mocht je natuurlijk niet snoepen. Kreeg je wat, moest dat in het vastentrommeltje. Was de vast om, mocht je snoepen. Het was altijd een strijd. Soms nam ik een likje. Stiekem. Als ik daar nog aan denk... De verleiding was groot. Toch heb ik het snoepje altijd teruggelegd. Het bleef bij een slikkie.”

Aggie zou na de lagere school naar de naaischool gaan, in Langedijk. „Samen met Gerie Oudhuis. Dat ging niet door. Ik werd ziek, Pleuritus. Het zag er niet best uit, ik was al bediend. Een half jaar heb ik op bed gelegen.” Haar longen zouden altijd kwetsbaar blijven.

Als jongste en negende kind scheelde Aggie vier jaar met nummer acht, Klaas. Met de oudste, Gert, twaalf jaar. Aggie trouwde in 1950 voor de wet en in 1951 voor de kerk. Waar belandden haar broers en zusters?

Gert trouwde met Anna Vlaar. Ze woonden in Heerhugowaard aan de Veenhuizerweg. Gert was werkman. Marie en haar man Piet Ruiter, een boerenwerkman, trokken naar de Middenweg, ook in Heerhugowaard.

Dirk en Frans bleven ongetrouwd en woonden lang thuis. Beiden waren werkman. Jan bouwde met Leny Berghaan een bestaan op in Sijbekarspel, Trien en Piet Broersen in Spanbroek. Ook Klaas bleef vrijgezel. Hij reisde jaren mee met de familie Blokker uit Oude Niedorp, die met een schiettent op kermissen stond.

Weddenschap

Aggie trouwde met Jaap Beers. Hij woonde op de Zwaagdijk en is op 23 maart 1917 geboren in de gemeente Wervershoof. Jacobus

Nicolaas Beers is een van de vijftien kinderen van Johannes Beers en Afra Noordeloos. Hoe hebben ze elkaar leren kennen? Aggie lacht. „Door een weddenschap. Om een pond paling. Dat was ik dus waard, een pond paling.” Dat zat zo. Een broer van Jaap, Arie Beers, was getrouwd met Marie Takken. Volgens Aggie een 'verschrikkelijke lolbroek'. „Mijn ouders waren 40 jaar getrouwd en volgens Marie, die familie van mij was, durfde Jaap niet aan mij te vragen of hij mee mocht. Ik zie hem nóg komen. In de winter, op de motor. Met slobkousen over zijn schoenen voor de warmte. Ik wist wie hij was, ik kende hem wel. Uiteindelijk nam ik niet Jaap mee, maar een vriendin.”

Het burgerlijk huwelijk was op 23 november 1950, in het gemeentehuis van Heerhugowaard. De kerkelijke inzegening volgde op 25 januari 1951, in de H. Hartkerk in De Noord. „Kapelaan Van Leeuwen trouwde ons.”

Melkrijder

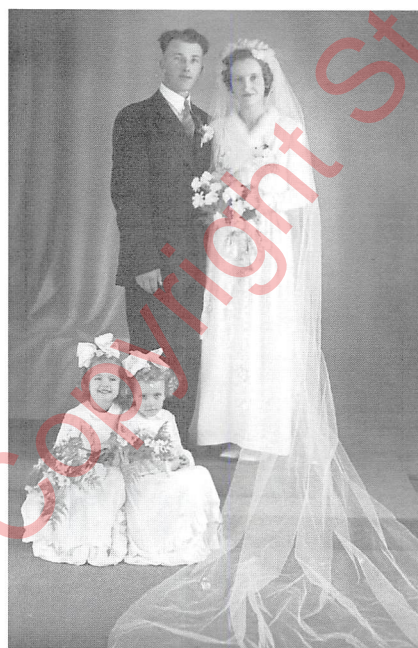
Aggie en Jaap gingen wonen in een huisje aan de Middenweg, in De Noord, nummer 492. Jaap werkte bij de melkfabriek in Wognum. Dat bleef hij na zijn huwelijk doen.

„Het was zwaar werk. Vader was melkrijder, hij haalde de bussen op. Later kon hij dat niet meer. Hij kwam toen bij de Hoogovens. Op zijn 59ste is hij afgekeurd. Hij had een slechte rug.”

'Vader', zo noemt Aggie haar man vaak. Hij is in 2003 overleden. Het gemis is groot, maar vader is altijd bij haar. „We hebben heel mooi afscheid kunnen nemen. Met de kinderen en kleinkinderen er bij. 'Opa heeft nu een kippenhuidje', zei een van de kleinkinderen, Renske. Voor alle kleinkinderen had vader een enveloppe. Hij heeft die hen niet zelf meer kunnen geven. Wel heeft hij gehoord dat de kleinkinderen hem bedankte.”

Haar eigen vader stierf in 1956, op

De trouwfoto van Aggie en Jaap Beers. De bruidsmisje zijn twee tantezeggers: Afra Beers (links) en Agnes Ruiter. Aggie en Jaap trouwden in november 1950 voor de wet, in januari 1951 voor de kerk. „Anders konden we het huis aan de Middenweg niet krijgen.” De dames Hammersma uit Heerhugowaard hebben Aggies trouwjurk genaaid.

19 januari, op 78-jarige leeftijd. „Hoofdzakelijk aan kanker, had veel last van zijn maag. Hij kon al lang niet meer werken, hij werd gebrekkig." Henk Bergmans overleed thuis, in Veenhuizen aan de Kerkweg 8.

Thuis verzorgd

Moeder is 87 jaar geworden, zij stierf op 19 september 1970. „De laatste zeven jaar hebben wij moeder bij ons thuis verzorgd. Jaap stelde voor om moeder in huis te nemen. We hadden zes kleine kinderen, maar we hebben het gedaan. Op zijn sterfbed heb ik Jaap bedankt dat hij moeder in huis wilde nemen."

De zorg voor moeder kwam hoofdzakelijk neer op Aggie. Ook de kinderen hadden hun aandeel. Wat Aggie toen deed voor haar moeder, krijgt zij nu zelf volop terug van haar eigen kinderen, zo voelt zij dat. De kinderen liepen hoog met oma. „Zij vlogen voor haar. Moeder dementeerde. Dan vroeg zij hoogzomer of de joëssies mooi schaatsen. Ik ging daar in mee, anders werd het veel moeilijker. Soms zei ik: 'Moeder, niet zo zeuren'. Naderhand had ik daar spijt van. Later zat zij bijna constant te bidden, met het kerkboek in haar handen."

De verhuizing van de Middenweg naar een nieuw huis aan de Plaetmanstraat in De Noord was een prachtige stap. „Wij kwamen op nummer 43, onze Henk op nummer 45. We volgden het advies van Jaap van Langen. 'Als je kan kopen, doe het', zei hij."

Zes kinderen

Met zes kinderen werd het huwelijk van Aggie en Jaap gezegend. Op een rijtje:

- *Henk (Hendrikus Johannes Hyacintha Maria), geboren 8 augustus 1952*
- *Afra (Afra Anna Hyacintha Maria), 12 januari 1954*
- *Ans (Anna Gesina Hyacintha Maria), 30 maart 1955*
- *Jos (Jozef Hyacinthus Maria), 24 juli 1956*

- *Carla (Maria Carolina Hyacintha), 19 februari 1958*
- *John (Johannes Hyacinthus Maria), 11 mei 1959.*

De vier oudsten zijn thuis geboren, de twee jongsten in het ziekenhuis te Alkmaar. Tussen Jos en Carla had Aggie een miskraam, een tweeling.

De jaren dat de kinderen opgroeiden waren moeilijk voor Aggie. Soms heel zwaar. Enkele malen bijna onverdraaglijk. Ze praat er openlijk over. „Mijn kleinkinderen weten dat ook. Ik schaam mij niet. Ik heb er niet om gevraagd, het is mij overkomen."

„Door die moeilijke tijd kan ik best begrijpen hoe jongeren zich nu voelen als zij het moeilijk hebben en een uitweg zoeken. Ik heb geleerd om dan niet scherp in je oordeel te zijn."

'Levend dood'

'Levend dood', noemde Aggie zich. „Zo erg was het. Een jaar lang was ik opgenomen in het Zenuwpaviljoen in Alkmaar. Dat was onderdeel van het Sint Elisabeth Ziekenhuis. Ik heb daar, op het terrein van het paviljoen, op het punt gestaan mij te verdrinken. Ik stond op het randje van een grote sloot. Toch liep ik niet verder. Alsof een hand mij terugtrok."

Een Pietje Peuter, dat is Aggie. Als Pietje Peuter, als Pietje Precies, maakte zij het zich moeilijk. „Alles moest schoon, altijd schoon. Hadden de kinderen een vlekje op hun trui? De trui uit en ik maakte 'm schoon. 'Stuk en verscheurd lopen', dat kon al helemaal niet. Dat zei mijn moeder altijd. Stof kon ik niet zien. Lastig, dat was ik voor mijzelf. En nog steeds ben ik de vlekkenkampioen."

Toch kon er altijd veel bij de familie Beers. „Altijd waren er kinderen bij ons te spelen. We hadden achter een tent staan en uren waren ze daar zoet."

Net zwanger van Carla kon Aggie niet verder. „Ik slikte medicijnen, maar die pakten helemaal verkeerd uit. In één keer

De kinderen van Aggie

van boven naar beneden
Henk, Afra, Ans, Jos,
Carla en John

kon ik niks meer. Helemaal niks. Ik was levend dood."

Kuren

Een jaar in Alkmaar. De vier kinderen - Henk, Afra, Ans en Jos - waren bij familie ondergebracht. Jaap bezocht haar alle dagen. Aggie onderging diverse kuren. Haar hersens moesten tot rust komen.

Met zuster Ammerlaan kon zij goed opschieten. Zij was hoofd van de psychiatrische afdeling. „Voor haar maakte ik de bedden schoon. En soppen, dat leidde af."

Tussendoor werd Carla geboren. „Na de kraamtijd ging Carla naar mijn zus Trien.

Die heeft een jaar lang voor haar gezorgd. Het was moeilijk voor haar toen Carla weer naar mij ging."

Twee dagen is Aggie zoek geweest, nadat ze zich niet kon verdrinken. „Het was ijskoud, ik was op het paviljoenterrein in een tentje gekropen. Politie mensen met honden vonden mij niet. Daarna kroop ik weg in een tum. Van mij mocht ik er verrotten, niks kon mij meer schelen. Ik had heel rare gedachten."

„Zuster Ammerlaan was heel ongerust. Zij hilde van vreugde, toen ik was gevonden. Ik stond heel dicht bij haar. We hielden later contact. Zij heeft onze John vastgehouden bij de doop." Aggie schiet in de lach. „Bij de doop van John zei onze Afra, die was toen 5, over zijn vingertjes: 'Dat zijn kleine slaboontjes'. Dat vergeet ik nooit."

Lourdes

„Weer terug in het Zenuwpaviljoen zei ik tegen vader: 'Als ik ooit beter word, wil ik naar Lourdes. Dat is gebeurd, dertig jaar geleden.' Dertig jaar geleden maakte Aggie haar eerste reis naar Lourdes. Uit dankbaarheid, om weer beter te zijn. Er

zouden meer reizen volgen.

Tien jaar later volgde opnieuw een moeilijke periode en keerde Aggie terug naar in het Zenuwpaviljoen. „Voor twee weken, uit voorzorg. Anders was ik stapelgek geworden, vertelde de zenuwarts."

Niet mis wat Aggie in die jaren heeft meegemaakt. Hoe heeft zij dat doorstaan? „Mijn geloof. Daar heb ik heel veel aan te danken. Mijn geloof heeft mij kracht en sterkte gegeven bij alle moeilijkheden. Dat is nog steeds zo."

Rozenkrans

„Nadat vader in 2003 is overleden, bid ik elke

dag de rozenkrans. Op de bank, 's middags na het eten. Dan heb ik de rozenkrans in mijn handen. Dan bid ik voor mijn kinderen, kleinkinderen, de zieken in de parochie, overledenen. En voor onze ouders. Ik neem de rozenkrans ook altijd mee naar bed, maar ik bid 'm niet in bed. Ik bid 'm niet uit, dan val ik halverwege in slaap."

Het geloof betekent veel voor Aggie. Hoe is dat bij haar kinderen? „Zij beleven het geloof heel anders. Een voorbeeld: lang niet alle kleinkinderen zijn gedoopt. Eerst heeft mij dat pijn gedaan, heel veel. Nu heb ik mij daar bij neergelegd. Ik heb het voorbeeld gegeven, heb gedaan wat ik kon. Meer kan ik niet doen. Alle kinderen zijn mij even dierbaar. En mijn kleinkinderen ook. En ik ben heel dankbaar als ik denk aan mijn kinderen en kleinkinderen."

De rozenkrans bidden, dat deden Aggie en Jaap in de eerste jaren van hun huwelijk altijd. Alle dagen. Op knieën, vlak voor het slapen. „Langzaam vervaagde de rozenkrans bidden. Hoewel Jaap heel gelovig was."

Aggie (rechts) als televisiester. Zij was in 1989 een van ruim 25 figuranten uit *De Noord voor de serie De Brug*. De KRO maakte opnamen in het voormalige café Wolfswinkel aan de Laanderweg. Ook Jaap had zijn aandeel.

Kleinzoon Chris bij opa en oma Beers. Feest op 25 januari 1996 ter ere van hun 45-jarig huwelijk.

Hard gewerkt

Op 86-jarige leeftijd stierf Jaap, op 10 april 2003. „Hij kreeg het benauwd, longen en hart. Twee weken voor zijn dood won hij nog met biljarten. 'Ik heb nog nooit zo best gespeeld', zei hij. Het afscheid was mooi, het was goed zo." „Vader heeft altijd hard gewerkt. Hij werkte extra, zodat ik naar Lourdes kon, dertig jaar geleden. Toen hij naar de Hoogovens was gegaan, deed hij er altijd veel bij. Om wat extra's te verdienen. Los werkmans in de Wieringermeer, aardappelen rooien, hij pakte alles aan. Ook huurde hij een hoekje land voor zijn eigen irlsen."

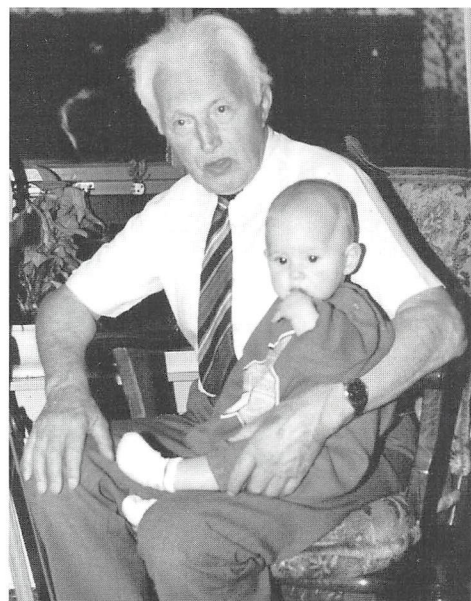
„Het was zijn grote wens om zijn broers Theo en Paul in Nieuw-Zeeland op te zoeken. En zijn broer Nic in Canada, kijken hoe zij daar leven. Dat is ook gebeurd. Naar Nieuw-Zeeland was ik ook mee."

Als enige over

Al zes jaar weduwe. Van het gezin Bergmans is Aggie als enige over. Van de vijftien 'Beersies' leven er nog vijf: Gina (woont in

Heemskerk), Paul, Theo (beiden Nieuw-Zeeland), broeder Patrick Simon (Oosterbeek) en Cor (Hoogkarspel). Ook haar grootste vriendin is overleden, Jannie Blaauw. De 87 jaar heeft zij net niet gehaald. Aggie blijft alleen over. „Ik leef voor mijn kinderen. 's Avonds bid ik altijd dat ik de volgende dag weer mag opstaan. Graag wil ik nog een paar jaartjes oma zijn voor mijn kleinkinderen. En voor mijn achterkleinkind."

Alle zes kinderen wonen in de buurt. Henk en zijn vrouw Gery Mak in Heerhugowaard, Afra met haar man Martin Bouthoorn in Noord-Scharwoude, Ans en Theo Vonk ook in Noord-Scharwoude, Jos en Lida Wever in

Jaap met Manon, dochter van oudste zoon Henk.

Heerhugowaard, Carla en Jan Aker in Wervershoof en John en Liesbeth Wijnker in Heerhugowaard.

Overgave

Lourdes betekent veel voor Aggie. Zes keer nu was zij in het Franse bedevaartsoord. „Ik krijg er veel berusting door. Alles aanvaarden zoals het is. Je overgeven. Ook ben ik in Lourdes uit dankbaarheid. Dankbaar dat de kinderen zo goed

voor mij zorgen."

Vier maanden na vaders dood reisde Aggie voor de tweede keer naar Lourdes. Eén keer was een kleindochter mee, Lieneke. Een bijzondere ervaring. „Ik heb voor haar betaald hoor", haast Aggie zich te zeggen.

Er gaat vrijwel geen dag voorbij of Aggie ziet een van haar kinderen. „De kinderen komen heel veel. Ook de kleinkinderen, ik heb er negentien. En één achterkleinkind, Kas, kleinzoon van Carla. Ik noem het hier wel Huize Kinderenvreugd. En altijd een beetje jennen. De humor heb ik geleerd van mijn man."

Hugo Boys

„Jennen, ik loop het zelf ook op. Vaak

kijk ik bij Hugo Boys, kleinkinderen voetballen daar. Kenny staat bij het eerste op doel. Dan loop ik langs met mijn rollator, zeggen ze langs de kant: 'Die keeper kan er niks van'. Dan reageer ik: 'Och man, ga dan zelf op doel!'"

Al jaren is zij vaak op het voetbalveld te vinden. Het team dat haar zoon Henk begeleidde, kreeg altijd een snoepje van Aggie. De jongens van de tegenpartij vergat zij niet. „Ook zij kregen altijd."

Emotioneel was het bezoek van de spelers van het eerste toen Jaap thuis lag opgebaard. „Direct na de wedstrijd stonden zij voor de deur, nog met hun voetbalshirt aan. Heel mooi vond ik hun meelevens."

foto's:

Alle foto's zijn familiebezit, tenzij anders vermeld.

Lourdes betekent veel voor Aggie. Dit jaar (2009) maakte zij haar zesde reis. In 2006 was zij in Lourdes met veel Heerhugowaarders. Aggie zit vooraan, derde van links. De Lourdesgangers zijn: vlnr. voorste rij Jan Verkroost (assistent-hotelleider), Lia van der Lee-Sijs, Aggie Beers-Bergmans, Jan Melten, Tiny Dekker-de Boer, Truus Tromp-Mooij, Annet Bakker-Feld, Afra Feld-Mosch, Henny de Groot-Feld, Eef Kouw en Leny Borst-Bakker. Tweede rij: Ans Komen-Overtoom, Ulke Wiersma, Wim Oudeman, Tiny Oudeman-Beers, Ed Dekker, Lies Oudeman-Wagenaar, Annie Tromp-de Boer, Maria Bergen-Bos, Tonia van Stralen-Bijvoet, Truus Weel-Steltenpool, Ellen Boonstra-Mol, Jamy Kouw-Bakker, Harry Overtoom, Aad Borst, Ted van Schagen, Ina van Schagen (hotelleidster).

Derde rij: Kees Oudeman, Els de Vries-van Haaster, Cilia Ruiter, Marja van Langen, Jan Dekker en Afra Brakenboer-van Schagen.

Vierde rij: Rene de Vries, Nel Overtoom-Komen, Theo Vonk, Bert Groot, pastor Nico Beers, Gerrie Groot, Kees Smit en Greet Schipper-Bakker.

Een ouderwetse maaltijd

JAN IN DE ZAK OF BROEDER

Gemma Groot

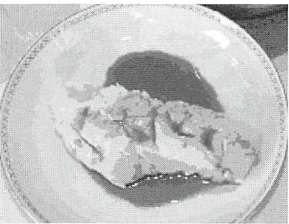
Altijd als moeder Brink van de Middenweg uit Heerhugowaard-Centrum (ondertussen al 93 jaar) bij dochter Ans Rendering-Brink te gast komt, wordt er Jan in de zak, ook broeder genoemd, gemaakt. Moeder Brink heeft als jong meisje leren koken in haar diensttijd bij de familie Brandjes. Een gegoede familie die in het Blokhovenpark achter de Kennemerstraatweg richting Heiloo woonde. De kook- en bakkunst die ze daar heeft geleerd, heeft ze aan haar kinderen doorgegeven. De kruidencakes en de taarten van de familie Brink zijn bij vele Noordenders en Zuidenders beroemd!!

Ingrediënten voor Jan in de Zak:

- 350 gram zelfrijzend bakmeel
- 2 eieren
- zout
- melk
- Serveren met boter en stroop

Ans Renderinck-Brink en dochter Laura

Jan in de zak met boterstroop

Voor het maken van Jan in de zak heeft Ans geen recept meer nodig. Ze weet precies welke ingrediënten er nodig zijn en hoeveel. Nu is dat natuurlijk ook niet zo moeilijk, want voor dit recept heb je weinig nodig. Al snel wordt er verteld dat Jan in de zak, in deze tijd van recessie, handig en goedkoop voedsel is. Met de grote gezinnen van vroeger kwam dat goed uit. Tussen de middag werd er in huize Brink meestal warm gegeten. Natuurlijk kwam het Engel des Heren ter sprake, dat elke middag gebeden werd. De gasten bij deze maaltijd kwamen echter niet veel verder dan de eerste regel van dit gebed.

Hoe maak je Jan in de Zak?

- Maak eerst een zak van bijvoorbeeld een half, wit katoenen kussensloop.
- Leg in een pannetje met water een bordje op de bodem en zet dit op het gas. (het bord gaat niet kapot, werd mij verzekerd).
- Maak de zak nat en leg deze open-gespreid op een kom.

- Doe 350 gram zelfrijzend bakmeel in de mengkom, daarna een snufje zout en 2 eieren.
- Met de garde wordt de melk er door geklopt, net zolang tot het deeg van de garde afloopt.
- Vul de zak, knoop de zak met een touwtje dicht, en laat ruimte over om te kunnen rijzen.
- Leg de zak in het water, tot de helft en laat dit drie kwartier koken.
- Daarna draai je de zak om en laat je de andere helft ook in drie kwartier garen.

Soms is hij nog klef en zit er een "pul" in. Dan is het deeg ongaar en niet echt lekker.

Na anderhalf uur is het klaar. Je laat de inhoud van de zak netjes op een schaal glijden en daar is de Jan in de zak. Ondertussen warm je boter in een pannetje en meng je daar keukenstroop bij. Je snijdt voor iedere gast een plak af, doet er naar behoeven warme boterstroop over en smullen maar!!

Als er nog wat overblijft dan kun je het de volgende dag opbakken en dat schijnt door kenners heerlijk gevonden te worden.

We eindigden deze middag met de uitspraak dat broeder, direct gemaakt in de pan, luie wijven broeder is. Tja....

Heeft u ook nog zo'n oud recept en wilt u dat aan ons doorgeven? Neem dan contact op met Gemma Groot 072-5741848 of Joke Groen 072-5716333.

Zij komen graag bij u te gast!

Moeder Brink en dochter Ans

DE ZUIDSCHARWOUDEPOLDER EN DE VERKAVELING

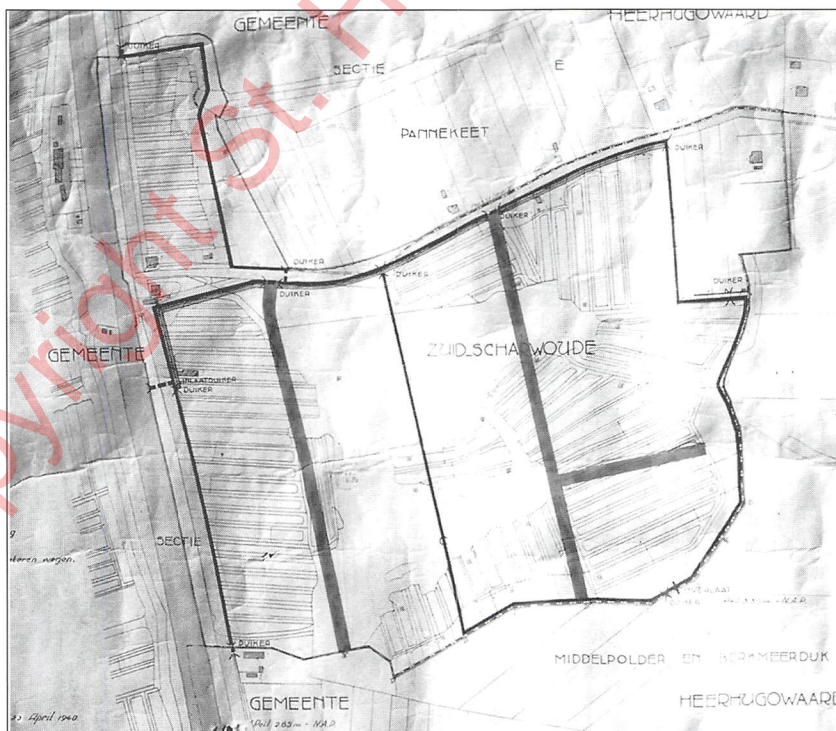
In "De Overhaal" van 2007 schreef Ton Schotten een artikel over de geschiedenis van en de ontwikkelingen in de Zuidscharwoudepolder (Zsp). Ook de herverkaveling in oorlogsjaren kwam hier aan de orde. In dit artikel gaat hij wat dieper in op de voorbereiding van deze verkaveling, de aanpak en de gevolgen hiervan voor dit eens zo fraaie gebied.

De herverkaveling van de Zsp. is destijds als een soort proefproject van de provincie Noord-Holland op stapel gezet om a. het doelmatige gebruik van cultuurgronden eventueel met moderne middelen te bevorderen en b. werk te verschaffen aan het toen bestaande arbeidsoverschot. De verkaveling van de Zsp was de eerste herverkaveling op basis van dit project in de regio West-Friesland. Uiteraard werden er voor dit doel gedurende de vooroorlogse jaren al zekere plannen opgesteld i.v.m. de uitvoering en kwamen er werktekeningen, begrotingen e.d. tot stand.

Op bijgaande afbeelding van april 1940 zien we de grenzen van de oude vaarpolder aangegeven. Binnen deze grenzen zijn op de foto nog vaag de akkertjes in het oude poldergebied waarneembaar. Bovendien staan op dit kaartje de geplande ontsluitingswegen, hoewel onevenredig breed weergegeven. De ontsluitingswegen zijn destijds inderdaad aangelegd maar op dit moment is van deze wegen nog nauwelijks iets terug te vinden doordat ze zijn opgeruimd ofwel aangepast aan het moderne doorgaande verkeer. Verder is van het toenmalige herverkavelde tuinbouwgebied niet veel meer over. Het wordt thans vrijwel geheel ingenomen door industrievestigingen, kantoren en openbare instellingen waaronder een gevangenis. Daarmee zijn in de loop van de tijd vrijwel alle herkenningspunten uit het verleden van de Zsp verloren gegaan. Verdwenen zijn het glasheldere vis- en vaarwater, evenals het 'losse' land bestaande uit talrijke eilandjes met aparte namen als de Koetakker, de Breed, de

Smal en het Zwaluwwooidje. Het zijn namen die niet meer worden genoemd. Allicht niet, want ze doen er niet meer toe.

Ook de ijspret op de gladde ijzers werd nu verleden tijd evenals de hengelsport op grote karpers in de zomer. En natuurlijk verdwenen ook de fuiken van de beroepsvissers op de plekken waar je de gemerkte stokken voorheen zag uitsteken boven de waterlijn. Er zou mettertijd ook een einde komen aan de teelt van de vroege aardappelen, de Schotse Muizen, de smaakvolle Blauwe Eigenheimers, de slobberkool en de slabonnen. En wie zou nu nog weten hoe in die tijd de kool-

Zsp na de verkaveling

vlieg werd bestreden met koolkragen en kamfer en de knolvoet met tabakzand? En dat er daar toen al sprake was van de teelt van tulpen, zij het op kleine schaal!

De luchtfoto van ongeveer 35 jaar geleden geeft een beeld van het landgebruik in die tijd. Langs de noordkant van de Zsp lag een deel van de Hasselaarsweg, de verbindingsweg tussen de Middenweg te Heerhugowaard en de weg langs de Westdijk. Vanaf Heerhugowaard gezien kruiste deze weg eerst de spoorlijn en kwam vervolgens uit bij de dijkweg langs de westelijke ringvaart van de polder Heerhugowaard.

Bij deze kruising lag sinds jaar en dag een loopbrug over het water, de Lange Balk genaamd, die men over moest als men richting Zuid-Scharwoude ging. Er was

daar ook een kleine buurtschap, de Pannekeet, bestaande uit slechts enkele huizen. Iets ten noorden van de bovengenoemde weg naar de Lange Balk stond destijds het geboortehuis van een bekende Langedijker, de heer Jac. Groen Azn. Deze getalenteerde man, een tuinderszoon, werd later een bekwame parlementariër en als zodanig een geduchte strijder voor de belangen van boer en tuinder met name in zijn functie als voorzitter van de organisatie R.K. Land- en

Jac. Groen Azn.

Tuinbouw Bond (de L.T.B.).

Waar de Hasselaarsweg de Zsp begrensdde, lag ten zuiden van deze weg een groot stuk rietland. Het riet dat daar groeide werd voor een groot deel 's winters (dan was de slappe grond van het rietland bij tijden begaanbaar) 'geschoren' en in bossen gebonden. Het riet werd door de riet-scheerders te gelde gemaakt want menig-een kon het riet toen voor bepaalde doeleinden gebruiken. Op het kale rietland bloeiden in het late voorjaar duizenden koekoeksbloemen. Ook de flora van de graskanten langs de weg had iets bijzonders in de vorm van talloze pinkster- en boterbloemen, het stoere fluitekruid en het fraaie trilgras.

Vertraging door schaarste

Tijdens de herverkaveling van de Zsp die in 1940 van start ging, werd door de provincie ook een weg aangelegd langs de westelijke polderdijk van Heerhugowaard ter vervanging van de oude dijkweg die voor het gemotoriseerde verkeer niet bruikbaar was. Deze ouderwetse grindweg was vrij smal en alleen in het midden met straatstenen verhard (het zogeheten paardenpaadje). Deze voorziening maakte het wegdek minder kwetsbaar en het werk voor het paard dat met name in draf een boerenwagen of rijtuig moest trekken, minder vermoeiend.

Voor de fundering van de nieuwe, tamelijk brede weg die met zware klinkers bestraat moest worden, maakte men gebruik van puin dat met dekschuiten werd aangevoerd en, naar verluidt, afkomstig was uit de kort voor die tijd door de Duitsers gebombardeerde stad Rotterdam. Vanwege gebrek aan geld en materialen in de oorlog kwam men met de bouw van deze weg in noordelijke richting uiteindelijk niet verder dan tot bij de sluis van de Noordscharwouderpolder. Al het verkeer reed tot ver na de oorlog nog steeds over de smalle brug over het sluisje tussen de ringvaart en bovengenoemde polder en langs de naburige Amerikaanse windmolens.

Een vertraging als hierboven genoemd

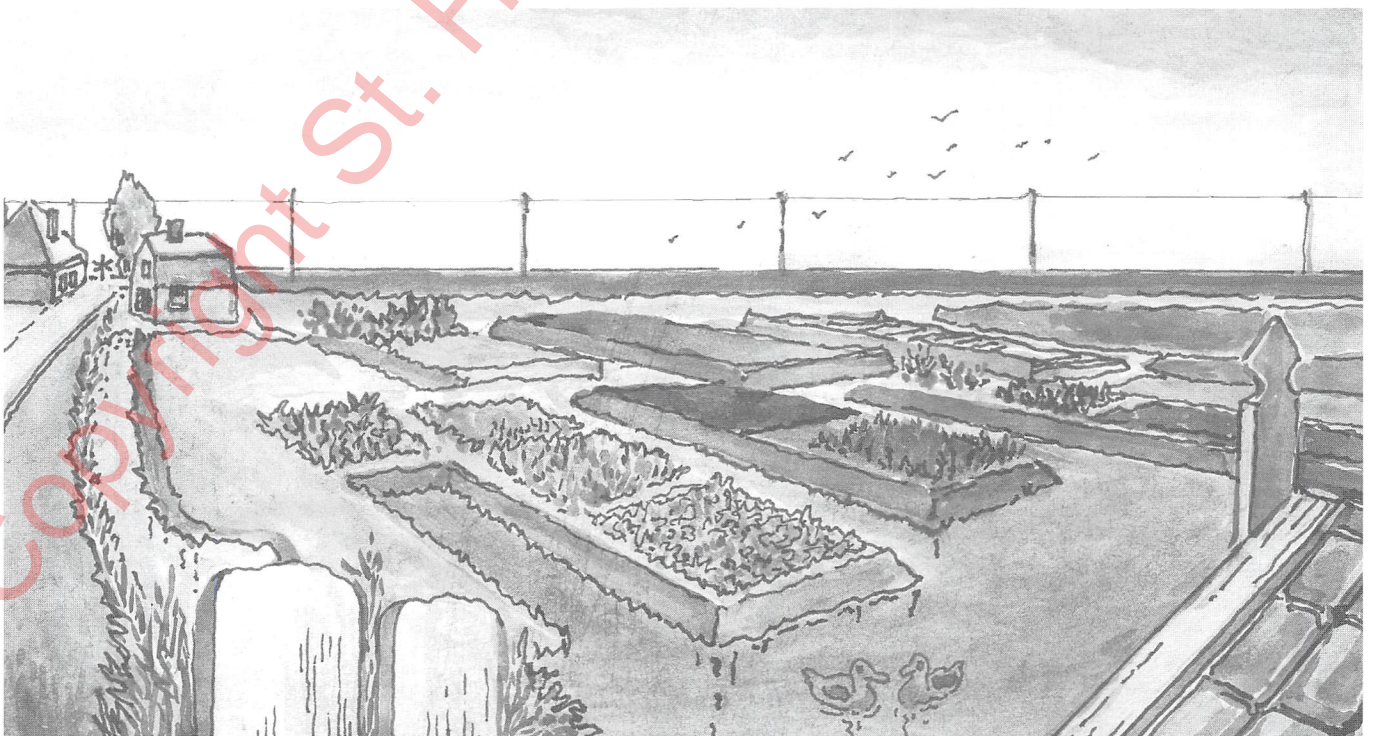
ontstond er ook bij de bouw van de geplande combinatie viaduct/brug bij De Lange Balk. Tegelijk met de verkaveling van de Zsp waren namelijk ook de zandhopen voor de benodigde opritten met behulp van kiepkarren, trekpaarden en mankracht reeds aangebracht. Maar deze zandbergen bleven tot in 1948 onaangevoerd liggen. Uiteindelijk kwam het totale bouwwerk bestaande uit een viaduct annex brug pas in 1949 klaar en werd tenslotte in januari 1950 officieel geopend.

Met al deze ontwikkelingen verdween een fraai stukje polderland maar de tuinders waren, het was te verwachten, tevreden. Dat er een uniek stuk middeleeuws agrarisch landschap verdween en ten nutte werd gemaakt voor een meer rationele manier van landgebruik, is ook achteraf gezien noodzakelijk gebleken. Het was toen een eis van de tijd.

Gezicht op de Zuidscharwouderpolder voor 1940, gezien in oostelijke richting vanaf een punt aan de Hasselaarsweg ongeveer tussen de Lange Balk en de spoorlijn Heerhugowaard - Schagen.

tekeningen: Ton Schotten

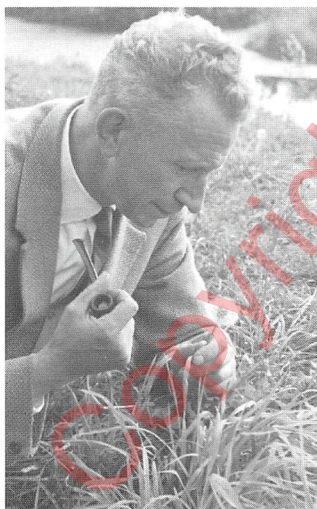
Een aardige man uit Den Haag met pijp en fototoestel DAT WAS DIRK RENTENCK

Tekst en beeld: Gemma Groot

Als kind groeide ik op in Heerhugowaard Noord van de jaren '50 en '60. Ons huis stond aan de Middenweg 496 en had een herkenbaar trapgeveltje. (het huis en het trapgeveltje bestaan nog steeds).

Aan de overkant stonden acht gemeentewoningen, twee onder één kap. In het één na laatste huis richting de kerk woonde Ab Groot en zijn vrouw met hun kinderen. In mijn herinnering waren het oude mensen waar af en toe kleine kinderen, hun kleinkinderen, kwamen logeren. Ook kwam er regelmatig een oudere heer logeren. Dirk Rentenck. Voor de mensen in Heerhugowaard Noord beter bekend als “ome Dirk”. Een aardige man met een fototoestel en een pijp. Als hij kwam logeren, leende hij altijd de fiets van Ab en fietste hij door de Noord. Op zoek naar mooie plekjes om te fotograferen, of op zoek naar kinderen die bereidwillig wilden poseren. Hij bezocht veelal dezelfde families, burens van de familie Groot en andere familieleden. Ik was ome Dirk al lang vergeten, tot ik laatst de foto's van mijn ouders bekeek. Hoe kwamen we aan die foto's, wie had die foto's genomen, hoe heette die fotograaf ook alweer, hoe lang geleden is hij overleden, was hij toen eigenlijk al oud?

Een vraag aan mijn broers en zussen bracht duidelijkheid. Bertus, mijn oudste broer mailde mij en zei dat zijn buurvrouw aan de Lindelaan, de dochter van Ab Groot is. In een interview met Annie Rood- Groot en haar man Dorus komen we meer te weten over “ome Dirk” Rentenck....

Hoe kwam het dat ome Dirk uit Den Haag naar Heerhugowaard Noord kwam, wat had hij in dit dorp te zoeken?

Voor we naar Heerhugowaard Noord kwamen woonden op de Veenhuizermid- denweg, F48. Twee huizen naast ons woonden meester Beekman en zijn vrouw. Meester Beekman was onderwij- zer op de Sint Josephschool in Heer- hugowaard en zijn vrouw was een doch- ter van Stumpel uit Hoorn.

Dirk Rentenck en deze vrouw waren neef en nicht. Dirk kwam gewoon vaak bij zijn nicht in Heerhugowaard logeren. Hij hield van het buitenleven en van de natuur.

Dirk Rentenck
1960

Hoe kwam Dirk dan bij jullie in het gezin terecht?

Dirk was een amateurfotograaf. Hij had altijd zijn fototoestel mee. De vrouw van meester Beekman zei op een gegeven mo- ment tegen hem. “Je moet een keer naar de familie Groot gaan. Ze hebben veel kinderen, weinig geld en zeker geen geld om foto's van hun kinderen te maken. Zet die kinderen maar eens op de foto. Ze zul- len er dolblij mee zijn”. Dat heeft Dirk ge- daan. Altijd als hij bij zijn nicht was, kwam hij bij ons langs.

Dirk was een amateurfotograaf?

Ja, want hij werkte zelf in een drukkerij in Den Haag. Hij had in zijn ouderlijk huis een donkere kamer, hij ontwikkelde zijn foto's zelf, of hij ook zelf zijn afdrucken maakte weet ik niet.

Rechts:

Dorus Rood en Annie Rood-Groot met hun oudste kinderen.

Wat weet u over het gezin Rentenck?

De familie Rentenck woonde in Den Haag, Hoog Buurlostraat 96. Hij woonde daar in het ouderlijk huis met zijn vader en drie zussen. Hij had ook twee broers, Bernhard, die getrouwd was en een broer die geestelijke was. Eén zus was schooljuffrouw, de ander was apothekersassistente en de derde zus werkte thuis in het huishouden. Allen vrijgezel, behalve broer Bernhard dus. Hij had echter geen kinderen.

Het was een keurige familie, waar ik vlak voor ons trouwen in 1948 nog een week geloged heb met mijn toekomstige man Dorus.

De relatie die uw ouders hadden met Dirk Rentenck, kunt u daar iets over vertellen?

Mijn ouders waren goed bevriend met Dirk. Hij was voor ons kinderen altijd heel gezellig, iedereen was gek op hem. Mijn vader en moeder gingen ook elk jaar naar Den Haag op bezoek.

Als kind herinner ik me ome Dirk van de Middenweg. Hoe komt dat, jullie woonden toch aan de Veenhuizerweg?

Meneer Beekman en zijn vrouw lieten een huis bouwen aan de Middenweg in de Noord (het huis waar de gezusters van Langen gewoond hebben). Mijn va-

der en moeder gingen verhuizen naar de gemeentewoning in de Noord. Daarom kwam ome Dirk toen bij de gezinnen in Heerhugowaard Noord. Toen de familie Beekman na verloop van tijd ging verhuizen naar Heiloo, kwam ome Dirk gewoon bij mijn ouders op Middenweg 503 logeren. Later zijn zij ook nog verhuisd naar Middenweg 520, ook daar is ome Dirk nog vaak geweest.

Hoe oud was ome Dirk?

Toen hij bij ons aan de Veenhuizerweg kwam was hij ruim 20 jaar ouder dan ik. Hij was van dezelfde generatie als mijn vader en moeder.

Tijdens de oorlog was ome Dirk dus ongeveer 40 jaar. Moest hij niet voor de Duitsers werken?

Ja, maar hij is gaan onderduiken. Hij heeft die hele periode in Heerhugowaard doorgebracht. Zonder fototoestel, want hij heeft toen niet gefotografeerd. Hij was toen ook vaak bij ons. Hij sliep dan in mijn bed. Mijn broer en ik moesten in de onderkooi. Dat vonden wij niet erg. Ome Dirk was een ontzettend lieve man, hij deed allemaal klusjes voor mijn ouders. Mijn vader werkte gewoon, van honger hadden wij niet zoveel last. Dorus heeft in de oorlog twee jaar in Hamburg gewerkt. In die periode nam ome Dirk me mee naar de kerk, armpie door, en dan zei hij: "Nu Dorus er niet is, zorg ik wel een beetje voor je. Ik ben zijn plaatsvervanger". Op de vraag aan Dorus of hij daar niet bang voor was ge-

Rina en Annie Groot,
Gerda Moras en
Gemma Groot
1958

weest zei hij: "Nee hoor, helemaal niet. Het is allemaal goed gekomen".

Wanneer en waar is hij overleden, hoe oud was hij toen?

Dirk Rentenck is in maart 1973 overleden op 72 jarige leeftijd. Hij was op dat moment in Heerhugowaard op weg naar ons. Op de Beukenlaan kreeg hij een hartaanval waaraan hij is overleden.

Ome Dirk was een slanke man in pak. Regelmatig gezicht, middel grijszwarte haren in kleine slagen, dus in geregisseerde krullen. Een keurige heer met een aristocratische uitstraling die kwam op de fiets. Als hij in aantocht was, werden we voor de fotosessie geprepareerd. Haren gekamd, strik geplooid (omwijd getrokken, dan ging het strikje weer bol staan). Ook vaders netjes gekleed, moeders en tantes een beetje opgemaakt. Dit was meestal geen probleem want hij kwam over het algemeen op zondag.

Hij was altijd aardig. Voor iedereen. Hij kwam en ging, vrolijk maar toch serieus.

Kijkend naar de foto's van Dirk Rentenck komen de herinneringen aan deze man terug. De foto's die hij gemaakt heeft laten een mooi tijdsbeeld zien, daarnaast zijn ze sfeervol, goed van compositie en van licht. Prachtige foto's. Dirk Rentenck, een amateurfotograaf? Nee, Dirk Rentenck, fotograaf.

Hij heeft zichzelf met behulp van een zelfontspanner regelmatig op de foto gezet. Met de pijp in zijn mond, op de prachtigste plekjes. Van deze foto's heeft hij kaarten gemaakt en elk jaar stuurde hij zo'n foto op naar de familie Groot, op de verjaardag van mevrouw Groot. De tekst op de achterkant van de foto luidde stevast:

Hartelijk gegroet, Dirk

IN DE BAN VAN DE ENERGIE

Jan Swart

1965

*Dag en nacht boren
naar gas of olie.*

*Deze boortoren stond
op de hoek Jan Glijnis-
weg/Huigendijk*

In de hoofdzakelijk agrarische gemeente Heerhugowaard waren er in het begin van de jaren '60 bijzondere zaken aan de orde. In de eerste plaats werd Heerhugowaard aangesloten op de aardgasbel van Slochteren. Grote stalen buizen werden aangevoerd en kwamen dwars over de landerijen te liggen. Dat gaf nogal wat overlast voor de agrariërs, die er direct bij betrokken waren, doordat de gasbuis door hun land liep. Omdat ze tijdelijk niet konden beschikken over een vrij groot stuk grond en ook het rijden over het land met grote vrachtwagens en graafmachines veel overlast met zich meebracht, kwamen deze tuinders en veehouders in aanmerking voor een schadevergoeding. Over de hoogte van de schadeloosstelling zou eindeloos gediscussieerd kunnen worden, maar het gasbedrijf had een slimme beslissing genomen door plaatsgenoot Jacob Glas aan te stellen als degene die de schadeloosstelling moest regelen. Jacob Glas was een gerespecteerd oud-tuinder en gemeente-bestuurder, maar bovenal een man met grote autoriteit. Hij was ten opzichte van de agrariërs niet kinderachtig en had veel overtuigingskracht ten opzichte van zijn opdrachtgevers. Er ontstonden in dit opzicht dan ook weinig problemen. Ik had in deze tijd regelmatig contact met Glas en als we langs de weg gaande de gasbuis passeerden, nam Glas zijn hoed af. "Je werkgever moet je eren", was dan telkens zijn opmerking.

Jacob Glas

"Je werkgever moet je eren"

In die tijd verbleven ook de eerste buitenlanders in Heerhugowaard. Het aan elkaar lassen van de buisdelen tot één buis was zeer specialistisch en secuur werk. De lasers die dat deden kwamen uit Frankrijk, Duitsland en het toenmalige Perzië.

Omstreeks deze tijd leek ook de mogelijkheid te bestaan, dat zich in onze grondlagen gas, of misschien zelfs olie zou bevinden. Door de gemeente reden vele bij-

zondere meetauto's en langs de straten lagen kabels in verschillende felle kleuren. Op een gegeven ogenblik werd het serieus. Langs de Oostdijk, bij de Draai, en aan de Jan Glijnisweg, hoek Huigendijk, werden enorme boortorens gebouwd. Op deze punten begon Heerhugowaard helemaal op Texas te lijken. Dit bracht veel bedrijvigheid en belangstelling van het publiek met zich mee. Voor de plaatselijke caféhouder Jac. Bes brak een glorieuze tijd aan. Niet alleen was hij eigenaar van de grond, waarop de boortoren was gebouwd, ook de drukte rond de toren had een positieve invloed op zijn kleine horecaonderneming aan de Draai.

Gedurende geruime tijd zagen velen in visioenen grote olierijkdom en alles wat daarbij hoort. Hoewel, tijdens de boorwerkzaamheden werd het publiek in het ongewisse gelaten over het succes van de boringen. Uiteindelijk werd duidelijk dat de resultaten onvoldoende waren.

Althans, de werkzaamheden werden gestopt en toen de toren werd afgebroken, kwam er geen ja- knikker voor in de plaats. Wat er overbleef was een talud van (vervuilde?) grond, op de plaats waar de

toren aan de Draai had gestaan. Dit alles is alweer 50 jaar geleden en de meeste inwoners van Heerhugowaard nu weten nauwelijks meer wat er zich in de jaren zestig hier voordeed.

Toen het nieuws bekend werd dat bij de boring in de Heerhugowaard geen olie of gas gevonden was, betekende dat toch wel een teleurstelling.

Kolen- en kachelhandelaar Siem de Haan

uit De Noord, speelde in zijn advertenties daar gelijk op in met de volgende tekst:

"Wie dacht dat er zeker wel aardgas in de bodem van Heerhugowaard was, die vergiste zich zeer maar beseft eens te meer het zo fijne bezit van zijn haard pas!"

En dat de verdere tekst over kolen en kachels ging mag duidelijk zijn.

JAPIE BORST

Gebeurtenissen uit een periode toen Heerhugowaard nog een kleine gemeenschap was, waarin iedereen iedereen kende, waarin bijzondere mensen leefden, die kleur gaven aan de samenleving.

Op de plaats aan de Middenweg, waar zich op het ogenblik de moderne radio- en televisiezaak van de firma Beemster bevindt, had ooit Jaap Borst zijn elektriciteitszaak. Het is alweer tientallen jaren geleden dat Jaap zijn zaak overdeed aan zijn werknemer Cees Beemster. Cees sloopte het oude winkelpand en bouwde daarvoor in plaats een moderne winkel. Ook Cees heeft zich alweer enkele jaren geleden uit de zaken teruggetrokken en het winkelen aan zijn zoon overgelaten.

Maar in dit verhaal gaat het om Jaap Borst, of zoals ie in de volksmond werd genoemd Japie Borst, want Jaap was bijzonder klein van stuk. In de tijd, dat ik hem persoonlijk kende was hij achter in de vijftig. Hij had een smal spichtig gezicht met blonde piekharen, een brilletje op en keek meestal vrij serieus. Hij was niet

getrouwd en woonde met zijn zuster. Als elektricien verkocht hij in zijn winkeltje gloeilampen, kabels, strijkijzers, broodroosters en dat soort dingen. Ook verkocht Jaap radio's, maar dat stelde in die tijd niet veel voor. Er waren gezinnen die geen radiotoestel hadden, maar waren aangesloten op de radio distributie van de PTT, via Dirk Goed. Een radio was in die tijd luxe en kocht je voor het leven. Het grootste deel van de dag was Jaap bezig met het aanleggen en onderhouden van elektriciteitsleidingen.

Jaap was weliswaar erg klein, maar evenzeer bijzonder ad rem. Als er een gek-scherende opmerking werd gemaakt, die sloeg op zijn geringe lengte, dan had Jaap spoedig zijn antwoord klaar. Eens begaf hij zich op zijn fiets, het stuur behangen met rollen stroomdraad en achterop zijn gereedschappenkoffer, naar een klant. Ter hoogte van de spoorlijn naar Hoorn passeerde bij de boerderij van Jan Bakkum. Jan bevond zich op dat moment juist bij de toegangspoort van zijn erf. Jan had problemen met het licht op de koe-gang van de boerderij. Jaap was er al een keer bij geroepen en had er zijn aandacht aan besteed, maar dat was alweer even geleden en het euvel was er nog steeds.

Opnieuw had Jan een noodsignaal naar Jaap uit laten gaan, maar Jaap had het kennelijk erg druk. Nu trof hij het, dat Jaap op dat moment langs kwam fietsen. "Jaap stop er's effies. Wat hew ik jou een eeuwige tijd niet zien."

Met een grote zwaai van zijn korte been stond Jaap naast zijn fiets. "Jan, ben ik groeid?", was de reactie van Jaap. Jan kon de grap waarden en ging verder:

"Jaap, het licht in de koegang doet het nag nooit goed.", waarop Jaap reageerde: "Jan Bakkum, weet je wat jij moet doen. Een nieuwe boerderij om die lamp bouwen."

Jaap beschikte ook over een automobiel, een grote Amerikaanse Ford. Om daarmee te kunnen rijden waren voor Jaap wel enkele aanpassingen noodzakelijk. Met een kussen onder z'n gat en op het puntje van de stoel zittend kon hij door het stuurwiel, over de motorkap, juist op de weg kijken om het overig verkeer te observeren. Zijn korte benen konden de pedalen niet bereiken. Daarom waren daarop houten blokken gemonteerd.

"Ruimte voor de pers"

Jaap was ook lid van de Raad van Toezicht van de Boerenleenbank van Jan

*De winkel van
Japie Borst*

Tromp. Daar werd met andere leden van de bank geadviseerd bij de toekenning van aangevraagde kredieten bij de bank. Periodiek kwamen de leden van de Raad van Toezicht bij elkaar en met een dikke sigaar in de mond werden de zakelijke aangelegenheden aan de orde gesteld. Er tussendoor was er wel tijd voor een kwinkslag. Zo opperde Piet Wijnker: "Ik fietste van de week langs de Middenweg toen ik een auto tegenkwam, waar geen mens in zat." Jaap Borst reageerde direct. Hij stak zijn hand omhoog en riep: "Dat was ik. Ik zat op dat moment juist in het vooronder."

Op het sociale vlak was Jaap evenzeer actief. Op bijeenkomsten en bij voorstellingen van verenigingen zorgde hij voor de verslaggeving en maakte de daarbij behorende foto's. In de soms drukke menigte begaf Jaap zich dan naar de voor de foto meest geschikte plek, zich met beide ellebogen een baan door de drukte creërende en uitroepende: "Pers,...pers! Ruimte voor de pers!"

In de kerk verzorgde hij, met kruidenier Jan Groot, het zogenaamde "Vijfcentenbakje". Bij het verlaten van de kerk werd iedere kerkganger geacht zijn bijdrage in het bakje te deponeren. De jeugd onder de kerkgangers wilde deze bijdrage wel eens ontlopen, om daarna de vijf centen bij "Teuntje Zut" om te zetten in zoute lappen of een koningsbroodje. In dat geval was Jan Groot nogal eens mild en zag dat door de vingers. Bij Jaap had je geen kans. Hij hield je nauwlettend in de gaten, zei niets, maar wees met een strenge vinger naar het bakje.

Jan Swart

LEDEN/DONATEURS PER OKTOBER 2009

Alkmaar

M.J. de Boer
J.J. Groot
G. Kloosterman
J. van Langen
Regionaal Archief Alkmaar
P. Vlaar
L. Wagenaar

Australie

J. en A. Rietveld-Scholten

Bellingwolde

C.G.J. Jansen

Bergen (NH)

G.A. van der Oord
M.J.M. Kuyper-Burger
A. Vlaar

Blaricum

T. Buter

Broek op Langedijk

M. Hummel
K. Mulder

Canada

G. Tesselaar

Den Helder

G. Borst

Dordrecht

A. van Graft

Edam

M. Porte

Haarlem

C.J.M. Keizer
M. Groot

Heemskerk

A. Borst

Heerhugowaard

D. Apma
W. Admiraal
T. Baas
G. Baijards
J.J.T. Bak
C.T.R. Bakker
N.T. Bakker
G. Balvers en Reus
B. Bankras
E. Bankras
R.T. Bankras
P. Beers
P.J.M. Beers
Bibliotheek Heerhugowaard
P. Bijvoet
C. Blauw-Groot
M.J. Bleeker-Burger
A.J. de Boer
W.H.L. de Boer

E.M. de Boer-Reus

W. Boonakker

.J. Borst

J. Borst

S.J.C. Borst

G. Borst

M. Bot

A.J. Botman

M. Bouwman-Timmer

M. Breed

J.C. Brink

S. Brink

T en H. Brink

J.J. Brinkman

J.J. Brode

P. Bunte

G.J. Burger-Hes

J. Bussen

C. Deken

C.J.M. Dekker

C.J. Dekker

M. Dekker

T. en L. Dekker

I. Disco

P. Does

S. Doodeman

D. Drijver

E. Estoppey

R. Estoppey

A. Fletcher-Lord

T. Floris

W.A.J. Friethoff

R. van Gastel-Tesselaar

M. Goeman

I. Gootjes

J. Gootjes

J. Groen

J.W.A. Groen

J. Groenveld

J.A. Groenveld

J.C. Groenveld

A.J.A. Groot

G. Groot

G.M. Groot

Jos Groot

W.N. Groot

C.J. Grootjes

M.M. de Haan

S. de Haan

van Heerden-Luken

S.A. Hiddema

T. Hollenberg

H. de Hoog

A.M. de Hoog-Stet

J. Horrel

J. Huibers

H. Huijboom-Brouwer

N.H. Huisman

H. Jak- M. v.d. Heiligenberg

G.C. Jonker

T. Kaandorp

H. Kamp

E. Klaassen

A. Klerq

Kluft en Buwalda

J. Kok

J. de Koning

J.A.M. Kootker

P. Konijn

Th. en A. Korfage

A.J.E. Kortekaas

A. Kuilboer

C. Kwint

P.A. Laan

D.M.G. de Lange

C.A.M. van Langen

R. van Langen

A. Leegwater

D. en G. Leegwater

Th. Leering

J. Limmen

M. Luken-Sluis

N.M. Luken

P. Luken

J.A.H. Luttikhuisen

J. van de Meeberg

C.C. Mertens

N. Mooij

R.B. Mud

L. Mulder

G. Naber-Groot

P.J. Neven

J.J.L. Okkerman

W. Oldenburg

P. van Ooik

M. Ottenbros-Koning

't Ossenhoofd Dierenkliniek

C.A. Out-Kok

P. Overtoom

P.J.T. Overtoom

R.J. Piet

C. Pluister

L. Post

F.N. Potter

W.A. Rademaker

H. Rendering

J. Renses

B. van de Rest-Laan

C. Rood

C.H.M. Rood

H.S. Rood

Th. Rood

Th. Rood
 J.W.C. van Schagen
 R. van Schagen
 P.M.T. Schellings
 R. Schoemaker
 L. Schoen-Boots
 K. Schoon-de Vries
 J. Schijf
 A. Schotten
 D. Schotten
 J.L.M. Schouten
 C. Schuit
 J. Schuit-Dekker
 C. Smit
 P. Smit
 N. Smit-van Dijk
 J.M. Snoek
 K. Snoek
 J. Stam
 G. Stojanovic-van Ollefen
 G. Stoop
 S.J. Stoop
 W. Th. van Stralen
 C.J. Suiker
 G. Tamis
 O. Tamis
 P. Tamis
 A.M. Tamis-Laan
 T. Tamis-Magielsen
 M. Tepe-Edens
 A.A. Tesselaar
 P. Tesselaar
 J. Tjeertes
 M. van Tongeren
 Th. J. Touw
 A. Ursem de Goede
 C.M. Ursem
 T.J. Ursem
 W. Ursem
 A. Ursem-de Goede
 A. Veldman
 Veldman-Bakker
 J.N. Vennik
 B. van Venrooy
 P. Verhoeven
 M.G. Visser
 R. Visser
 P. van der Vliet
 J. van der Voort
 E. de Vries
 C.J.E.E.M. de Vries
 F.H.G.A.J. de Vries
 J. de Vries
 J.P.H. Vriesema
 J. Wagenaar
 J. Weel

H. Weij
 Nic. de Wit
 V.N. de Wit
 W. Witte
 W. Wolkers
 G. Zijp-Braas
 C.J. Zut
 J.A. Zut-Ursem
 C.G. Zuurbier
 N. Zuurbier
 P. Zwaagstra
Heiloo
 A. en J. Kok en Kok-Kraakman
 F. Mencke
Hengelo
 W.M.J. Jak
Hensbroek
 E. Groet-Beers
 E. Dekker
Hoogwoud
 C. Modder
Hoorn
 G. Groot
Houten
 A. Gresnigt-Laan
Leiden
 R. Huisman-van Leeuwen
Limmen
 I. Oudhuis
Maastricht
 P.J. Dekker
Noord-Scharwoude
 E.M. Borst
 W. Feringa
 A. Leijen
Nijmegen
 A.C. van Rooij
Obdam
 R. Bleeker
 W. Hoogzaad
 G.A. Sprengeling
 F. Stuijbergen
 P.A. Luken
Oterleek
 F.K.S. Muller
Oude Niedorp
 A.G. Wijnker
Oudkarspel
 A. Swart-Kooij
 J. Luken
 R. Put-Luken

Schoorl
 M.F.C. Mol
Spanbroek
 G.W. Jak
Spierdijk
 F. Kok
Stompvoren
 F. van Harskamp
Ursem
 J. Wijnker
Veendam
 P.M. Blauw
Waarland
 G. Beemster-Stoop
Warmenhuizen
 R. Tesselaar
Westzaan
 C. Al-Renses
Wognum
 A. Baas-Beers
Zaltbommel
 C.N.P. van Leeuwen
Zoetermeer
 F. en M. Groot
Zuid-Scharwoude
 D. Deken
 A. Groen
Zijdewind
 M.M. Meyering-Luken

Copyright St. Historisch Heerhugowaard